

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XLII. évfolyam

2021/4

A Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagsoportja

2021. október 11-én, 17 órakor

az Evangélikus Nagytemplomban tartja összejövetelét

A felekezeti zenéjét bemutató sorozatunkban

KOVÁCS LÁSZLÓ ATILA

evangélikus lelkész, orgonaművész

bemutatja a felújított Nagytemplomot és hangversenyyel is megörvendeztetni tagjainkat

Tagtársainkat és minden kedves érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

A MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG HÍREI

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B. HORVÁTH ANDREA

XLII. évfolyam – 2021/4
december

TARTALOM

KÖSZÖNTÉSEK ÉS ŐSZI MEGEMLÉKEZÉSEK

Andrásfalvy Bertalan 90 – <i>Kertész Attila</i>	4
A Magyar Művészeti Akadémia díjazottjai	6
„Nyomot hagyni!” Jeunesses – Ugrin Fesztivál – <i>dr. Halász Gábor</i>	7
XVIII. Kodály napok Galántán – <i>Hartyányi Judit</i>	12
Erkel 130 – <i>szerk.</i>	18
Szellő zúg(ott) Bakonybélen – <i>dr. Brückner Huba</i>	20
Kardos Pál 30 – <i>szerk.</i>	25
100 éve született Dancs Lajos – <i>Belinszky Etelka</i>	26
Pécsi úttörés 1. rész – <i>Nagy Ernő</i>	35
„MOZGÓ DÓ...” IV. konferencia – <i>Fehér Anikó</i>	40
KÖNYVBEMUTATÓK	
Lavottától Kodályig – <i>Dombóvári János</i>	42
Erzsébetnapi könyvbemutató Budapesten – <i>Somorjai Paula</i>	43
Szőnyi Erzsébet emlékére Szegeden <i>dr. Márkusné Natter-Nád Klára</i>	45
A diplomatanítástól a gyémántdiplomáig – <i>Sebestyénné Farkas Ilona</i>	47
Időutazás, 1995–2020 – <i>Köteles György</i>	53
Kodály megemlékezések a kerek évforduló kapujában – Kecskemét; Budapest	58
BÚCSÚZUNK	
Varsányi Lászlóné	62
Falus Tamásné – <i>dr. Márkusné Natter-Nád Klára</i>	63
II. Országos Kodály Zoltán Műveltségi Vetélkedő	64
Rövid hírek	68

A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A címodalt Borsos Miklós alkotásával **Szántó Tibor** tervezte.

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a **Magyar Kodály Társaság**

Felelős kiadó: a **Magyar Kodály Társaság elnöke**

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

In memoriam Kodály Zoltán

Szilágyi Imre rézkarc

30×22 cm keret nélküli színezett rézkarc

Szilágyi Imre festő, grafikus. Művészeti tanulmányait a debreceni szabad iskolában, valamint a Medgyessy-stúdióban szerezte, tanárai Bíró Lajos, Félegyházi László, Veress Géza és Menyhárt József voltak. 1968-ban Egerben szerzett diplomát a tanárképző főiskolán, itt Blaskó János volt a mestere. A főiskola óta tanít, először Hajdúnánáson, majd Hajdúböszörményben. Részt vett több hazai és nemzetközi alkotótábor munkájában és számos kiállítása volt országszerte. Munkássága kötődik Debrecenhez, a város és a környék hírességeit örökítette meg linómetszet sorozatában. Munkái Debrecenben és Hajdúböszörményben találhatóak.

Forrás: <https://galeriasavaria.hu/termek/rezletek/kep-grafika/2872538/SZILAGYI-IMRE-rezkarc.In-memoriám-Kodaly-Zoltan/>

Köszöntések és megemlékezések

Andrásfalvy Tanár úr 90 éves

A Magyar Kodály Társaság tagsága nevében ezen a fórumon is szeretettel köszöntjük Andrásfalvy Bertalan professor emeritust, Széchenyi-díjas néprajzkutatót, volt művelődési és közoktatási minisztert, úgy is, mint a Magyar Kodály Társaság, valamint a Pécs-Baranyai Tagcsoport alapító tagját.

Andrásfalvy Bertalan 1931. november 17-én született Sopronban. Családja Erdélyből származott, eredetileg az Andráscsík nevet viselte, amíg édesapja fel nem vette a bukovinai székelly Andrásfalva település nevét. Anyai ágon családfája egészen a 14. századig vezethető vissza. Családjukat az I. világháború után kitusították Romániából, ekkor települtek Magyarországra. 1942–1947 között a soproni bencés gimnáziumban tanult, majd a budapesti ciszterci gimnáziumban érettségizett. Eztán az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán román – magyar nyelvet tanult, majd muzeológia–néprajz szakon kapott diplomát 1955-ben. Végzés után több helyen is dolgozott muzeológusként és tudományos főmunkatársként. 1965-ben kertész üzemmérnöki diplomát is szerzett Kecskeméten. A Pécsi Tudományegyetem Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszékének alapító tanszékvezetője, a Magyar Tudományos Akadémia néprajzi bizottságának tagja. Az *Acta Ethnographica* című tudományos folyóirat főszerkesztője, emellett az *Ethnographia* szerkesztőbizottságának is tagja. 2010. szeptember 1-jén Pécs díszpolgárává avatták. Kutatási területe a népi gazdálkodás, ezen belül a szőlészet, a gyümölcsstermesztés és az állattartás néprajzi vetülete, valamint a néptánc, a népköltészet és a néprajzi csoportok együttélése, kölcsönös egymásra hatása. Több mint százhatvan tudományos közlemény szerzője. 1990 és 1994 között országgyűlési képviselő, 1990 és 1993 között művelődési és közoktatási miniszter.

A Tanár Úr mindannyiunk örömeire jó egészségre nézve, ezt bizonyítja, hogy 2021. október 17-én nagyszerű eladást tartott Kodály magyarságáról a „Pécsi Úttörés” című két napos pécsi szakmai találkozón. Előadásában összefoglalta Kodály megnyilatkozásait: milyennek látta, ismerete meg és miként fogalmazta meg nemzeti létünk legfontosabb kérdéseit, veszélyeit, milyen útmutatást adott jövőnkre, a fennmaradásunkra nézve. Élete során Andrásfalvy Tanár urat is ezek a kérdések foglalkoztatták, hitvallását maga fogalmazta meg egy róla szóló könyvben: „*Ha nekem*

ilyen őseim vannak, akkor valamit le kell tennem az asztalra. Mégsem lehetek rongyabb náluk, nekem szolgálnom kell ezt az országot, ezt a népet. Még kisgyerek voltam, amikor bevonultam egy kamrába és kértem a Jóistent, hogy válasszon ki engem egy ilyen feladatra.” (Andrásfalvy Bertalan – Heidl György: *Hogy hitem legyen, Kairosz, Bp. 2005.*)

Hogy a „magyar vagyok” minél gazdagabb tartalmat, minél több életet, színt jelentsen mindenkinek, valamint Kodály zenei nevelési elveivel egyetértve Andrásfalvy Bertalan elsőként csatlakozott a Magyar Kodály Társaság, majd a Pécs – Baranyai Tagcsoport alapító tagjainak sorához és lett annak első elnöke.

Számunkra különösen fontos egy, a Kodály koncepcióval és a zenei neveléssel kapcsolatos nyilatkozata, melyet a Vasárnap c. újságban olvashattunk.

Arra az újságírói kérdésre, hogy melyek voltak a legfontosabb célok, amiket művelődési és közoktatási miniszterként szeretett volna elérni, így válaszolt: „*A közbeszéd és az egyezség kialakítása nagyon fontos lett volna a közoktatás megújításánál is, hogy mindenki csak arról beszéljen, amiben tiszta szívből hisz! Ami nem lelkesítő, az semmire se való, ugyanis tananyag lesz (...)* A másik fontos feladatomnak azt tartottam, hogy a '90-es évekre a megszűnt vidéki iskolákat ismét megnyissam, mert az a település, amiben nincs iskola, megszűnik.(...) Harmadsorban el szerettem volna érni, hogy a művészeti nevelés nagyobb hangsúlyt kapjon az iskolákban. Ezeket mások kutatási eredményei és tanulmányai alapján szorgalmaztam. Ilyen volt Pléh Csaba és Barkóczi Ilona egy 1979-ben megalkotott tanulmánya, melyben összehasonlították az ének-zene szakos, Kodály-módszer szerint dolgozó iskolákat azokkal, ahol nem volt hasonló művészeti képzés. Kecskeméten végeztek egy nagyon részletes felmérést az egyik belvárosi iskolában, ahová ügyvédeknek, tanároknak, orvosoknak a gyermekei jártak. Az ottani diákok feleleteit összehasonlították egy külterületi iskola diákjaival, akik között sok szegény és cigány származású gyermek is tanult. Ugyanakkor ez az iskola ének-zene tagozatos volt! Minden diáknak ki kellett töltenie egy kérdőívet. Ezeknek a kiértékeléséből kiderült, hogy a tudáshoz, a vitához, a problémamegoldáshoz való hozzáállása sokkal jobb volt azoknak, akik népzenei, művészeti nevelésben is részesültek – annak ellenére, hogy műveletlenebb családokból érkeztek, rosszabb háttérrel rendelkeztek. Norvégiától Japánig mindenütt használják a Kodály Zoltán nevéhez kapcsolt népzenei módszert, amit azonban idővel elhanyagoltunk, így az szinte teljesen a zeneiskolákba szorult vissza.” (Forrás: Tóth Gábor-interjú – Vasárnap.hu, 2020. 09.04.)

Színes, változatos munkásságában állandóan jelen volt a népzene, a néptánc, rendszeresen járt Erdélybe, ahol életre szóló barátságot kötött Kallós Zoltánnal. Gyimesben, a Mezőségben, Kalotaszegen, Felvidéken, Dél-Baranyában, Sárközben, a magyarokkal együtt németek, szerbek, sokácok, horvátok, bukovinai székellyek, moldvai csángók és cigányok

kultúráját gyűjtötte. Évtizedek óta tart nyilvános előadásokat, melyek elsősorban a művészetek, a művészeti oktatás, a hagyományok megtartása, a család és a nemzet valamint a keresztény erkölcsiség fontosságáról szólnak. És Andrásfalvy Tanár úr csak ment évtizedeken keresztül hóban, szélben, ahová csak hívták. Előadásaival bejárta az országot, az egészen kicsi közösségektől kezdve a tudományos nagy konferenciáig.

A Jóisten teljesítette imádságát, ő pedig megvalósította gyermekkori álmát. Egy életen át szolgálta országát, nemzetét, ennek a nemzetnek és a vele együtt élő népeknek kultúráját. Tanította a generációkról generációkra átadott hagyományokat, hogy a mai nemzedék, mely elszakadt a természettől és azt hiszi, nincs szüksége az ősektől átvehető tapasztalati tudásra, okuljon belőle és hasznosítsa.

Kívánunk Professzor Úrnak jó egészséget, szellemi frissiséget, szerető nagy családja körében további tartalmas életet. Isten éltesse sokáig!

*Kertész Attila
MKT elnök*

A Magyar Művészeti Akadémia díjazottjai

FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

A MMA Nemzet Művésze díj Bizottsága a **Nemzet Művésze** címet adományozta zeneművészeti területen *Sapszon Ferencnek* a zeneművészet és a kórusművészet területén kimagasló, összefogó, felemelő művészi tevékenység folytatásáért.

Gratulálunk és további tevékenységéhez jó egészséget és sok lehetőséget kívánunk!
* * *

A Magyar Művészeti Akadémia Zene-művészeti Tagozata október 3-án a Pesti Vigadó Dísztermében hangversennyel tisztelt meg születésnapos tagjai előtt, akik közül számosan a Magyar Kodály Társaság tagjai is. A műsorban közreműködött az immár több, mint 50 éve működő

Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus *Molnár Éva* karnagy vezényletével, valamint Kuzma Levente orgonán, Kiss Lucia csellón, Marjovszky Endre nagybőgőn és Bene Róza csembalon. *Tardy Lászlót* Bartók Béla Levél az otthoniakhoz c. művével, *Párkai Istvánt* M. E. Bossi Scherzo c. orgona darabbal, *Kollár Évát* Szőnyi Erzsébet Ima alkonyi harangszóra kórusával, *Onczay Csabát* J. S. Bach g moll gamba szonátájával és *Medveczky Ádámot* a Szentivánéji álom kórusrészletével tisztelték meg a szervezők.

„Nyomot hagyni!”

Jeunesses – Ugrin Fesztivál

Budapest, Gül Baba Türbe, 2021. szeptember 26.

Jeunesses - Ugrin Fesztivál 2021
Körustalálkozó a Türbe kertben

2021. szeptember 26. 14:00-18:00

Helyszín: Gül Baba Kulturális Központ és Műhely

A Fesztiválon az **Ugrin Gábor karnagy** által több mint 50 évig vezetett Ifjú Zenebarátok Kórusában korábban érelő zenészek által jelenleg vezetett kórusok adnak koncertet.

Műsor:

- 14:00 **Amadeus Kórus**, karnagy: Régey Mária
- 14:30 **Héberrel Éneklés**, karnagy: Kuzma Gábor
- 15:00 **EVK Kamarakórus**, karnagy: Magyarszék-Viktor
- 15:30 **Örökifjú Zenebarátok Kórusa**, karnagy: Balogh Ágnes Bernadetta
- 16:00 **Próbakórus Hungaricum Kórus**, karnagy: Anny János és Györfy Katalin
- 16:30 **Gezsiák**, karnagyok: Charlotte Mészáros, Magyar Márta, Szendrői Katalin, Anny János

A koncert után a karnagyok vezetésével a kórusok különösen fogadják ineként.

Köszönetnyilvánítás:

- MTI Budapesti Műsorok 10
- www.gulbabakulturis.hu
- Facebook: Jeunesses - Ugrin Fesztivál
- Instagram: jeunesses_ugrin
- www.muhelybudapest.hu
- Facebook: Műhely Budapest

Csaknem 50 évig vezette a Jeunesses Musicales kórusát (Ifjú Zenebarátok Kórusa, IZK) Ugrin Gábor Tanár Úr, a legendás zenepedagógus, Liszt díjas karnagy. Nehéz lenne kiszámolni, hogy ezen időszak alatt hány és hány dalostárs fordult meg az énekkarban, akik számára életre szóló élményt adott a közös éneklés, amely igazi csapatmunka. Nem véletlen, hogy a kórus megszűnése után nagyon sokan folytatták az Örökifjú Zenebarátok Kórusában (ÖZK), illetve más együttesekben. És, ha tehetjük, majd minden évben összejövünk, emlékezni Tanár Úrra, a koncertekre, a felejthetetlen külföldi utakra és az együtt töltött időkre.

Korábban több emlékkoncertet rendeztünk, amelyeken az ÖZK-n kívül a korábbi Jeunesse-esek is részt vettek, és az összkart neves karnagyok (volt kórustagok) vezényelték. Az ilyen események fénypontját a koncert utáni közös éneklések adták, amelyeknek során mindenki boldogan nyugtázta, hogy igen, emlékszünk azokra a művekre, amelyeket Tanár Úr tanított meg nekünk, néha kemény munkával, de nagyon eredményesen.

A mostani, pandémiás időszak miatt azonban 2021 tavaszán el kellett halasztani a Veres Pálné Gimnáziumba tervezett Ugrin emlékkoncertet, és nyáron is lényegében csak szabad téri koncerteket lehetett tartani. Az Örökifjú Zenebarátok Kórusa már második éve kora nyártól szeptember végéig a Gül Baba Türbe kertjében tartja a próbáit, és ebben a csodálatos környezetben több sikeres koncertet is adtunk. Viszont most egy speciális rendezvény ötlete merült fel e sorok írójában és az ÖZK-s szervezőkben. Belegondoltunk, hogy a Jeunesse-es kórusba hány olyan dalostárs járt, akik később elvégezték a Zeneakadémiát, maguk is karnagyok lettek, és azóta is sikeresen vezetik saját kórusukat. Ugyanis több dalostársból, akikkel anno együtt énekeltünk, időközben ismert és elismert karnagy lett, és többen közülük jónevű, sikeres kórusokat vezetnek. Különböző zenei stílusokban, de valahol Ugrin Tanár Úr emlőin nevelkedve, azokat a beéneklési elemeket, dinamikákat, illetve vezénylési technikákat alkalmazva, amelyeket tőle tanultak. És ezeket persze tovább-fejlesztve.

Karnagyok

dr. Hegyi Zsuzsanna (Ugrin Gáborné) és Charlotte Messiaen

Így egy felhívást tettünk közzé az IZK levelező listáján, amelyben meghívtuk ezeket a korábbi dalostársakat, hogy hozzák el kórusukat, és legyen egy olyan Fesztivál szabad téren, a Gül Baba Türbe kertjében, amelynek keretében ők vezénylik kórusukat, illetve az összkart. Nagy örömünkre több karnagy is jelentkezett, és így a koncerten 5 kórus vett részt, és 3 karnagy – akiknek jelenleg nincs kórusuk – vezényelte az összkart. A kérés még az volt, hogy a karnagyok, saját programjuk konferálása közben, meséljenek a Tanár Úrral töltött időkről.

Az emlék koncert nézőit a Gül Baba Alapítvány nevében Pálffy Gábor köszöntötte, aki büszkén mesélte el, hogy ő is valaha Ugrin Gábor kórusában énekelt. A Fesztivált dr. Hegyi Zsuzsanna, Tanár Úr özvegye nyitotta

meg, aki meleg szavakkal mondott köszönetet azért, hogy rendszeresen összejönnek a korábbi kórustagok emlékezni, és közösen énekelni. Elmondta, hogy Ugrin Gábor is elégedetten szemlélné ezt a Fesztivált, és örömmel üdvözlőné a sok résztvevőt. Kiemelte, hogy Tanár Úr a kemény munka híve volt, de a magánéletben vidám, humoros embert ismert meg benne.

A koncert első fellépője az Amadeus kórus volt, Réger Mónika vezetésével, aki a Veres Pálné Gimnáziumban és a Jeunesse-es kórusban is énekelt Ugrin Gábor keze alatt, és ő indította el a zenei pályán. Kiemelte, hogy Tanár Úr szigorú ember volt, de mindig öröm volt a kórusában énekelni. A Zeneakadémián pedig a segítőkész tanárok közé tartozott.

Amadeus Kórus, vezényel Réger Mónika

A következő fellépő a Fővárosi Énekkar volt, Krasznai Gáspár vezényletével, aki hosszú éveken keresztül az IZK zongorakísérője és korrepetitora volt. Elmondta, hogy pályája során a legnagyobb zenei élményt a Tanár Úr kórusaiban töltött időszak jelentette számára, elsősorban muzikalitása volt nagy hatással rá. Ugrin Gábor több, mint 20 éven keresztül karnagya volt a Fővárosi Énekkarnak is, akikkel nagy sikereket ért el külföldön és belföldön is.

Az Örökifjú Zenebarátok Kórusát új karnagyuk, Belejné Apró Veronika vezényelte, aki korábban szintén Jeunesse-es tag volt, 15 évig. Az énekkar az Ugrin Gábor által megteremtett hagyományokat képviseli, és az

emlékkoncerten is zömében olyan műveket énekelt, amelyeket ő tanított meg a kórusnak.

A műsort a KVVK kamarakórus folytatta, Magyaróvári Viktor (Kayamar) vezetésével, aki a Zeneakadémián Ugrin Gábornál tanult. Tanár Úr tevékenyen segítette a kamarakórus létrehozásában. Viktor pedig a Jeunesse-es kórus utolsó éveiben korrepetitor volt, majd Ugrin Tanár Úr betegsége alatt majd 2 évig vezényelte is a kórust. A KVVK Kayamar saját szerzeményeit adta elő.

Az összkar előtti utolsó énekkar a Psalterium Hungaricum Kórus volt, karnagyuk Arany János és Györffy Katalin. János bevezetőjében Ugrin Tanár Úr jónéhány megfontolandó tanítását elevenítette fel. Ezek közül egyik legfontosabb az, hogy a művek éneklése során nagy hangsúlyt fektetett a szövegmondásra, ezzel kiemelve a tartalmat. Másrészt pedig, hogy tevékenységünk során tudjuk megkülönböztetni a lényegest a lényegtelenről.

Arany János vezényli az összkart

A Fesztivál műsora kis szünet után az összkarral folytatódott. Ennek bázisát az Örökifjú Zenebarátok Kórusa adta, de majd minden mű esetében beálltak az emlék koncerten résztvevő énekkarok tagjai, illetve korábbi Jeunesse-esek is. Elhangzottak olyan nagy Kodály kórusművek is, mint a Norvég lányok és az Ének Szent István Királyhoz. Az első 2 számot Charlotte Messiaen, belga zenetanár nő vezényelte, aki sokáig énekelt a Jeunesse-ben, és a kórus több külföldi vendégszereplését, valamint a brüsszeli Kodály Társaság képviselőjeként Ugrin Tanár Úr belgiumi szakmai útjait is szervezte, amelyeknek során több előadást tartott, és kurzusokon oktatta a hallgatókat.

Az összkar következő 2 darabját Magyar Margit vezényelte, aki a budapesti Tóth Aladár Zeneiskola igazgatója, és korábban sok évig erősítette az Ifjú Zenebarátok szopránját. Mesélt arról, hogy kezdő Zeneakadémistaként többed magával akkor vehetett részt első koncertjén, amelyet Ugrin Gábor vezényelt, ha megtanulta Bartók 27 egyenmű karát. És idézte Tanár Úr egyik híres mondatát, amelyet a Zeneakadémia korábbi rektorával

folytatott beszélgetés során mondott, amikor Batta rektor úr megkérdezte, hogy mint pedagógus, mit tart a legfontosabbnak az életben. A rövid válasz az volt: NYOMOT HAGYNI. Egy másik alkalommal pedig Tanár Úr, amikor beszélgetett diákjaival, azt kommunikálta számukra, hogy nem az a baj, hogy Auschwitz megtörtént, hanem az, hogy megtörténhetett...

Az összkar harmadik blokkját dr. Losonczy Katalin vezényelte, aki szintén éveken keresztül volt tanítványa Ugrin Gábornak: a Veres Pálné Gimnáziumban, a Jeunesse-es kórusban és a Zeneakadémián. Majd pedig sok évig zeneiskolai igazgatóként adta tovább a tanultakat a gyerekeknek. Ő is mesélt egy Tanár Úrra jellemző történetet: amikor két Veres Pálné-s gimnazista a szünidő eljövetelekor kicsit tanácstalanul állt az iskola kapujában, Ugrin Tanár Úr ezt észre véve mindjárt feladatot adott nekik, amelyet aztán – nem felejtve az ígértét – szeptemberben ki is kérdezett tőlük, három kifli elfogyasztása közben.

Losonczy Kati vezényli az összkart

A Fesztivál záró száma, és egyben csúcspontja az összkar által előadott Kodály: Szép könyörgés című műve volt, dr. Arany János vezényletével, aki több évig énekelt az IZK-ban, aztán sokáig Tanár Úr utódjaként a Veres Pálné Gimnázium énektanára volt, jelenleg több kórust vezet, és a Magyar Kodály Társaság tagja. Ugrin Tanár Úr sok emlékezetes koncerten vezényelte ezt a monumentális darabot nekünk.

Ez a kellemes nyáresti délután megmutatta, hogy Ugrin Tanár Úr NYOMA megmaradt, tanítványai szívesen emlékeznek rá, és nagy szeretettel, lelkesedéssel éneklük azokat a műveket, amelyeket a kórusában tanultak. A szervezők szándéka szerint a közeljövőben – talán éppen Tanár Úr közelgő 90-edik születésnapja kapcsán – lesz ismét emlékkoncert, közös énekléssel!

dr. Halász Gábor
Örökifjú Zenebarátok Alapítvány

Fotókat köszönjük Thaler Tamásnak és Sebestyén Zsuzsának.

Kodály emlékmű

XVIII. Kodály Napok Galántán

Őszinte öröm hatotta át a Szlovákiai Magyar Felnőtt Énekkarok Országos Fesztiválját.

Ahogy napok múltával is tele vagyok a találkozás és a közös éneklések boldog érzésével, úgy szeretném, ha gondolataim nyomán mondataim kifejeznék a majdnem másfél év szilencium utáni felszabadult, mindent betöltő, izzó hangulatot.

Az évtizedek óta Kodály Zoltánra emlékező felvidéki magyar kórusok legjelentősebb találkozóját tizennyolcadik alkalommal hirdette meg a Csemadok Országos Tanácsa először 2019 őszén. Végül a Csemadok Galántai Területi Választmánya, a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet és a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága, a Városi Művelő-

dési Központban 2021. október elseje és harmadika között, a Zene Világnapját is ünneplve rendezte meg Galántán a Kodály Napokat. Az anyaországból a KÓTA és a Magyar Kodály Társaság bővítette a rendezők körét. A háromévente sorra kerülő megmérettetés időpontja a seregszemle első tervezett időpontjában, 2020. májusában nem jöhetett létre. A kórusok és karnayaik lelkes készülődését korlátozások, iskolák, próbatermek bezárása állította meg, így a próbák a Covid 19 világjárvány áldozataul estek. A hosszú karantén-lét miatt legtöbb kórus számára egyre távolabb került a színpadra lépés, és ezáltal a közönséggel való találkozás. Akiknek a család szeretetközössége mellett – többnyire évtizedek óta – a kóruséneklés öröme adja a közösségben átélt élményt, annak különösen nehéz időszakot jelentett a személyes találkozás, a dallamok és harmóniak megszólaltatásának hiánya. A néhány héttel ezelőtt lehetőséggé vált próbák megindították a zenei vérkeringést, és nagy örömmel, megújulva kezdtek munkához az együttesek, hogy karnayaik vezetésével kialakítsák kényszerűségéből többször átalakított műsorukat. Miután az ötödik meghívás elérte a kórusokat és karnayaikat, a szervezők és jövődj résztvevők már bízhattak abban, hogy a ZENE újra megszólalhat, és végre újra erőt ad. Felfokozott várakozás előzte meg a fesztivált,

amely minősítés helyett ez alkalommal a közös éneklésben feloldódó öröm és szeretet kifejezése lehetett. Ennek ellenére a jelentkezők közül még az utolsó napokban is visszalépett néhány kórus, így csak nyolc együttes szereplését hallgathatta meg a 7 tagú zsűri: Erdei Péter elnöklésével Erdélyi Ágnes, Hartyányi Judit, Kertész Attila, Kneifel Imre, Kocsis Holper Zoltán és Mindszenty Zsuzsanna, valamint az igen kisszámú hallgatóság. Ők a megkövetelt higiéniai szabályoknak megfelelően, egymástól távolságot tartva, három teremben helyezkedtek el, ahova a zsűri is követte a szereplőket.

Az előző évek felejthetetlen kórustalálkozóit a rendkívüli körülmények miatt fokozott várakozással, és gazdag élményekkel teli fesztivál követte néhány napja. Nagy öröm volt, köszönet érte! A szokáshoz híven péntek este Deákin, a római katolikus templomban nyitóhangversennyel kezdődött a Fesztivál. A helyi **Nefelejcs Vegyeskar** köszöntötte a Fesztivál szereplőit népdalok és egyszerű, kétszólamú művek lelkes előadásával, **G. Bukovszky Zsuzsanna** vezényletével. A hangversenyen jelen volt Jakócs Krisztina polgármester asszony. A vendég kórus, a visszajáró **Veszprém Város Vegyeskara** és **karnagya Erdélyi Ágnes** az anyaország üdvözlését adta át igényes műsorával.

Veszprém Város Vegyeskara. Karnagy Erdélyi Ágnes

Kodály Zoltán: Magyar miséje szólalt meg elsőnek, majd ezt követte a Pange lingua. Mindkét mű orgonakíséretét a Szent István templom orgonista-kántora, **Ternóczky István** játszotta. A szentély előtt Charpentier: Te Deum és Horváth Márton Levente O salutaris hostia című művekkel folytatódott az egyházi művek sora. Utána Mendelssohn: Búcsú az erdtől és Petrovics Emil: Játsszik a szél című, népszerű kompozíciók következtek, majd két, a muzsika dicséretét megéneklő XX. századi darab, Daróci Bárdos Tamás: Muzsikusdal és Pärt Uusberg: Muusika vezette át a hallgatóságot a világi művek világába. A kórus kifinomult, differenciált

érzelmei kifejezésére alkalmas hangzásvilága alig változott a kényszerű szünet alatt. Az énekesek a díszes barokk templom inspiráló környezetében, az áhitattal hallgató jelenlevőknek a következő napok élményét ígérte.

Erkel Szózata megrendítő hatása mindig, különösen, ha határainkon kívül szólal meg. Az ismert dallamú erdélyi ima: Ó én édes Jóistenem kezdetű, Kodály Esti dalához hasonló feldolgozásban, egy szépséges dallam, zümögő harmóniák kíséretében zárta az ünnepi estét. A templom jelenlevő plébánosa, **Tóth László kanonok**, érseki helynök megáldotta a Kodály Napok eseményeit.

Másnap, október 2-án, szombaton a Városi Művelődési Központban kezdődött a kórusok szereplése.

Szalay Szilvia a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társaságának elnöke nyitotta meg az eseményt:

„Köszönöm a szervezőknek – kiemelten Mézes Rudolfnak és csapatának, Galántának, hogy nem adták fel, hogy tartották a lelket a kórusokban, hogy munkájukkal, hozzáállásukkal értelmet, motivációt és lehetőséget adtak az újra indításra /.../ Kívánom: az idei Kodály Napok is legyen a zene, a VOX HUMANA – az emberi hang, a kodályi nagy harmónia ünnepe.”

Délelőtt négy kórus szerepelt, elsőnek a **Galántai Kodály Zoltán Daloskör**. Nemcsak városukban, Szlovákiában, hanem az anyaországban is nagy tiszteletnek örvendenek, 65 éves fennállásuk alatt számtalan kitüntetés kíséri útjukat, mint a Szlovák Köztársaság Ezüstplakettjével és a Magyar Arany Érdemkereszttel kitüntetett karnagyukat, **Józsa Mónikát**.

Műsoruk szép ívet formál a Hassler: Cantate Dominotól Kodály Zoltán: Szép könyörgés című művéig. Az Istent dicsőítő 96. zsoltártól a kétségbeesett, perlekedő ember Istenhez fordul, majd indulatai csillapodnak, és erős hittel újra dicsőíti Urát. A találkozó műsorában szereplő kevés romantikus stílusú kórusmű között ők egy Rheinberger: Angelis suis című orgonakíséretes, bariton szólóra komponált művet énekeltek, amely a Fünf Hymnen (Op.140) című sorozat ötödik tétele. Az átélten éneklő szólista Paszmár János volt.

A rimaszombati **Blaha Lujza Vegyeskar** következett **Sósik Szilárd** vezényletével. Műsorukból a Tóth Péter Dsida Jenő versére komponált Lángok előadása volt a legmegragadóbb.

A **Ragyolci Jázmin Nőikart Tóth Ágnes** vezényelte. A 25 éves kórus népdalversenyeken, hagyományörző fesztiválokon vesz részt, de igyekezetük megmutatkozik repertoárjukat bővítő szándékukban. Különösen tetszett Jasurdova Mária műve, a feszes ritmusú Tancovala a neznala. Hangzásuk finomításán tovább kell dolgozniuk.

Az alistáli református gyülekezet tagjai alkotják a **Te Deum Laudamus** kamarakórust. Vezetőjük **Oros Márta** rendkívüli muzikalitással érzékeny, szép hangú együttest formál. Templomokban az Igét hirdeti szolgálatuk, de többféle megmérettetésen is szívesen szerepelnek.

A délutáni koncert első szereplője a komáromi **Concordia Vegyeskar**, **Stubendek István karnagy** nagyszerű, 40 éves együttese volt. Az előző Kodály Napokon kiemelt arany fokozatot elért együttes népdalfeldolgozásokat adott elő. Szíjjártó Jenő Nyitra vidéki népdalokból összefűzött sorozatát, Ligeti György Kállai kettős című korai darabját, és Bartók Béla Négy szlovák népdalát – szlovákul – énekeltek. Hiteles, átfűtött ének-lésük most is megragadta hallgatóságukat.

A **füleki Pro Kultúra Férfikar** – az egyetlen magyar ajkú férfikar Szlovákiában - a múlt évben töltötte be fennállásának 100. évét. Jelenlegi **karnagya Fehér Miklós** 28 éve vezeti a többszörösen arany diplomás együttest. Műsoruk Halmos László: Mise Szent Norbert emlékére című szinte ismeretlen műve volt, amelyet orgonakísérettel és bariton szóllóval szóllaltattak meg.

A **komáromi Cantus Iuventus - Selye János Egyetem kórusa** ifjúsági leánykar, amelynek vezetője **Orsovics Yvette**. A járvány miatt az arany minősítésű kórusnak csak egyharmada tudott szerepelni. Hangzásuk természetesen vékonyabb volt, mint a már ismert nagykorúsé, de hogy jó kezekben van képzésük, bizonyította, hogy unisono énekeik összezsírt hangon szólltak. Több apró műből állt műsoruk a járvány utáni helyzetben érthető, de vigyázni kell, hogy ne „molekulák” alkossák a műsort.

A **füleki Melódia Női Kar** előadása zárta a kórusok egyéni szereplését. A 43 éve alapított énekkar megalakulása óta folyamatosan működik. Egyházi és világi művek alkotják repertoárját, amelynek darabjait hazájukban és külföldön egyaránt sokszor és szívesen előadják. Az együttes rendszer résztvevője a Kodály Napoknak, ahol ezüst és arany minősítéssel szerepeltek. **Karnagyuk Makainé Simon Katalin**.

Szombat este ünnepi hangversenyt adott a galántai római katolikus templomban a hazai Kodály Zoltán Daloskör, a komáromi Concordia Vegyeskar, és a vendég Veszprém Város Vegyeskara.

Műsoruk nagyrészt a már előadott művekből állt, de különösen szép gondolatként valósult meg, hogy 2-2 énekkar közösen is énekelte. A Concordia és a Daloskör a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson is elhangzó Marco Frisina kompozícióját, az Anima Christit énekelte együtt, a szólórészeket pedig versszakonként felváltva a három karnagy szóllaltatta meg. A veszprémi kórus és a Concordia közösen szintén énekelte az Eucharisztikus Kongresszus repertoárjából: Horváth Márton Levente: O salutaris hostia és Charpentier: Te Deum voltak ezek. A hangverseny befejezéseként elhangzott Kodály Zoltán 114. genfi zsoltára, Ternóczky István orgonakíséretével.

Vasárnap, október 3-án délelőtt a fesztivál értékelésére került sor a Művelődési Központban. A **zsűri elnöke, Erdei Péter** a köszönet hangján szóllt, és biztató szavakkal összegezte a hallott előadások zenei megvalósulását. A zsűri társak véleményét is tolmácsolta, amikor mindenki öröme, a szervezés során sok nehézség ellenére a Kodály Napok létrejött,

lelki és létszámbeli megerősítést adott a kórustagoknak és karnagyaiknak a további építkező munkához. A közösség együtt tartása a cél, hiszen „erkölcsi elvek a zenén és szövegen keresztül beépülnek a mindennapi életbe.” Az emberi hang karbantartása a karnagy saját példájával a kifejezés mélységét, a műsor összeállítás színességét szolgálja, de figyelmet érdemel, hogy a karnagy ambíciója és a kórus adottsága egyensúlyban legyen. Az elnök úr felhívta a figyelmet a kottahűségre, vagyis az előadó kötelessége az alkotó szándékának a szolgálata. Reményik Sándor Károli Gáspár emlékezetének szentelt A fordító című vers részletét idézte. Az alkotó szabadon szárnyalhat, de a fordító – mi esetünkben az előadó – alázattal kell hogy kövesse az alkotót:

*„Valaki mást, nagyobbát átkarolva,
Félig őt vinni,
Félig vele menni.”*

Kertész Attila, a Magyar Kodály Társaság elnöke szintén megköszönte a résztvevő énekkarok és karnagyaik munkáját a járványhelyzet adta nehéz helyzetben, hogy minél előbb részesülhessenek a közös éneklés örömeiben.

Vezénylő karnagyok

A szakmai értékelést gálahangverseny és díjkiosztás követte. A közönség soraiban helyet foglaltak a magyar kultúra, azon belül a kóruséneklés támogatói: Bárdos Gyula, a Csemadok országos elnöke, Forró Krisztián az újonnan megalakult Szövetség elnöke, Berényi József, Nagyszombat megye Önkormányzatának alelnöke, aki a Kodály Napok szervezőinek, szereplőinek fejezte ki köszönetét áldozatos munkájukért. Bukovszky László, a Szlovák Köztársaság Kisebbségi Kormánybiztosa, a 101 éves füleki Pro Kultúra Férfikarnak adta át a Szlovák Köztársaság emlék aranyérmét.

Peter Paška, Galánta város polgármestere is a közönség tagjaként kísérté figyelemmel a gálahangversenyt.

Bárdos Gyula, Kertész Attila, Erdei Péter, Fehér Miklós
a 100 éves füleki férfikar karnagya, Peter Paška, Mézes Rudolf.

Mézes Rudolf, a Csemadok nyugat-szlovákiai régiójának alelnöke, akinek a felejthetetlen három ünnepnap minden pillanatát köszönhetjük. Pótolhatatlan segítői Mézes Csilla és Kazán József. Hálás köszönet mindhármuknak a fáradhatatlan, lelkes munkáért. Még az utolsó nap is feladatuk volt, hogy minden és mindenki a helyén és megfelelő időben segítse a Kodály Napok hibátlan befejezését.

Utoljára, de nem utolsó sorban említem Szalay Szilviát, a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társaságának két kórusban is éneklő elnökét, aki a közösségben a közösségért minden tőle telhetőt megtett.

A hangverseny egyetlen szereplője, a napok bearanyozója a Veszprém Város Vegyeskara az Isten áldja meg a magyart kezdetű erdélyi népdallal vonult a színpadra. Erdélyi Ágnes vezényletével műsoruk talán előző szereplésükre is koronát tett színes, átél, meggyőző előadásukkal.

Ez az ünnepélyes alkalom volt a legmegfelelőbb a **Záreczky László-díj** átadására. A Kodály Zoltán Daloskör egyik alapítójának, az első Kodály Napok elindítójának 100. születésnapján családjának kezdeményezésére a Csemadok hozta létre a rá emlékező díjat. Lánya, Záreczky Judit adta át első ízben a díjat a Kodály Zoltán Daloskörnek, Dunajszky Géának és Józsa Mónikának.

A Záreczky-díj átadása – jobbról a 2. Záreczky Judit

A Bartók Béla által gyűjtött népdalcsokrot, amelyet Stirber Lajos állított össze, együtt énekelték a kórusok, amely a Városi Művelődési Központban zárta a Kodály Napok eseményeit. Közös ebéd után Kodály Zoltán emlékművénél a városi parkban helyezték el koszorúikat a város és a Csemadok vezetői, valamint a szereplő kórusok. Erdélyi Ágnes vezényletével a jelenlevő kórusok tisztelete jeléül elhangzott Kodály emblemikus kánonja, a Forr a világ!

Koszorúzás (balról Forró Krisztián, jobbról Bárdos Gyula)

Mindnyájunk boldogságát, másfél év után végre énekünkkel fejezhetjük ki. Őszintén bízunk a folytatásban. Álljon itt kívánságunk a veszprémi kórustól hallott népdal szerint:

„Isten áldja meg a magyart, tartson neve míg a föld tart!”

*Hartyányi Judit
zsűritag*

Megújult Erkel Ferenc síremléke a Fiumei úti sírkertben, ahol a zene világnapjának előestéjén a síremléket egykor állíttató Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara közreműködésével tartottak megemlékezést.

Rónaszékiné Keresztes Mónika, a magyar zenei nevelésért felelős miniszteri biztos a megemlékezésen kiemelte Erkel Ferenc szerepét a magyar nemzeti opera megteremtésében. Mint fogalmazott, Erkel Ferenc operái „a szinte végig komponált magyar történelem”. Szilárd keresztény hitét kilencedik operája, az István király jelzi, halhatatlan életművének koronája pedig nemzeti imádságunk, a Himnusz – mutatott rá a miniszteri biztos.

Móczár Gábor, a Nemzeti Örökség Intézetének (NÖRI) főigazgatója hangsúlyozta: **A Hunyadi László és Kölcsey Himnuszának megzenésítése a NEMZET ZENESZERZŐJÉVÉ TETTE ERKEL FERENCET.**

Operájának óriási hatása volt a magyarság önképére, hiszen 1848. március 15-én este a Nemzeti Színházban a Meghalt a cselszövő című kórusa csendült fel.

Erkel tehát Petőfihez hasonlóan, a maga eszközeivel, zeneszerzőként a magyar szabadságharc egyik legfontosabb szereplője lett, a nemzeti identitás és függetlenség egyik legjelentősebb képviselője – mondta Móczár Gábor.

A most felújított, 2001 óta védett síremléket 1904-ben állíttatta a Budapesti Filharmóniai Társaság. A bronz dombormű alkotója Kallós Ede (1866–1950) szobrászművész. A domborművön Erkel Ferenc főműve, a Himnusz ütemei olvashatók.

Az ünnepségen közreműködött a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, vezényel: Dénes István Liszt-díjas karmester István Király Operakórus és a Gyulai Erkel Ferenc Vegyeskar (karigazgató: Perlaki Attila), vezényel: Somogyváry Ákos, az Erkel Ferenc Társaság elnöke.

szerk.

Az egyesített kórus, vezényel Somogyváry Ákos

Szellő zúg(ott) Bakonybélen

A Bárdos Lajos Társaság kirándulása

Hagyományosan október elsején a Bárdos Lajos Társaság tagjai nem csak a zene világnapját, de Bárdos Lajos születésének évfordulóját is ünneplik. Így volt ez idén is, amikor a covid elleni küzdelem és általános óvatosság ellenére is Bárdos Lajos nagyon sok tisztelője és követője jelent meg a II. kerület Margit körút 64/b számú háznál, ahol Bárdos családjával élt, hogy megemlékezzen a nagyon sokoldalú zeneszerzőről, zeneakadémiai tanárról, zenei mozgalmak vezetőjéről, elkötelezett cserkészről és még hosszan sorolhatnánk tevékeny életének munkaterületeit.

Az ünnepségen – melyet mint mindig, most is Bárdos Ágota, a Bárdos Társaság mindenese szervezett – Békés Gyöngyi vezetésével az Újbuda Ézüstkar énekelte a Viva la musica vidám dallamait és Bárdos Hetven kánon kiadványából választott és más forrásokból származó műveket adott elő. A megemlékezés során az ünnepi szónok (dr. Brückner Huba) egy jeles évfordulóra is felhívta a megjelentek figyelmét, arra, hogy idén éppen száz éve történt, hogy Bárdos megírta első világsikert arató kórusművét, a Tábortűznél (Szellő zúg távol kezdetű) művét a cserkészmozgalom tagjai számára.

A 35 éve körünkből eltávozott alkotó ezt az azóta már világszerte szeretett és énekelt művét egy bakonybéli nyári tábor alkalmával írta. Akkor ő volt a tábor vezetője is. A szöveg szerzője dr. Márkus Miklós. Ez az évforduló inspirálta a Bárdos Társaságot arra, hogy az idej hagyományos társasági kirándulását Bakonybélre és környékeire szervezze meg.

A kirándulásra 2021. október 2-án ragyogó szép időben került sor. A Társaság régi hagyománya az október elejére szervezett közös kirándulás, amelynek során általában valami zenei vonatkozású helyszínre vagy helyszínekre látogatnak, és élvezik a közös együttlét örömeit. Tavaly a járvány miatt elmaradt a kirándulás, de azt leszámítva most már hosszú múltja van ennek a kedves programnak. Idén a 14-ik társasági kirándulás során élvezhettük e közösségteremtő eseményt.

A program előkészítésében és megvalósításában különösen fontos szerepe volt dr. Richter Anna tagtársunknak, aki a covid járvány idejét Bakonybélen élte végig, és mint ottani ingatlanulajdonos, igen jó és sokrétű kapcsolatokat ápol a helyi lakosokkal és az önkormányzattal is. Ő a Bárdos életét bemutató „Egyenes úton” című könyvben olvasott a Tábortűznél című mű történetéről, és mint a környék jó ismerője elhatározta, hogy felkutatja az ezelőtt 100 évvel tartott tábor helyét. Ebben egy helyi erdőszerető ember Supán István segítette, és a régi fényképek alapján egészen pontosan sikerült meghatározni a tábor helyét. Dr. Richter Anna a helyi önkormányzatot is tájékoztatta a történekről, akik örömmel tudták meg a településükhöz kötődő zenetörténeti esemény részleteit.

A kiránduló csoport az 50 éves bakonybéli Tájházhhoz érkezett, ahol dr. Richer Anna mellett Felföldi Andrea, a polgármesteri hivatal munkatársa, és Supán István fogadta a vendégeket.

A tájház udvara

A Szent István király által a Bakony rengetegében alapított bencés monostor körül egy kisebb lélekszámú közösség – Bakonybél – alakult ki. Ez a török időkben elnéptelenedett. Az 1600-as évek végén az akkori apát vezetésével hozzáfűztek az apátság újjáépítéséhez, és fontosnak tartották a falu újbóli benépesítését is. A szlovák és német telepesek által kiirtott rengeteg erdő helyén hamarosan megindult az élet. Az első telepesek között tűnt fel az elnémetesedett francia eredetű Haspray család is. E család számára épült az az épületegyüttes, amely ma tájházként funkcionál. A tájházban jól elrendezett helytörténeti kiállítás látható. Látogatásunk elején a helyiek kedves vendéglátása mellett ezt nézhettük meg.

Ezután a bencés monostor templomának és belső kialakításának történetével ismerkedhettünk meg Anzelm testvér érdekes és szakavatott idegenvezetése mellett. A teljesen felújított templom és rendház együtteséhez a látogatók számára gazdagon kialakított vetítőtermet is magába foglaló kiállítási tér és idegenforgalmi központ is társul. Itt meg is lehet venni azokat a gyógyfűvekre és helyi terményekre épülő, a szerzetesek által összeállított és javasolt teákat, lekvárokat, sőt újabban söröket is, amelyek a bencés szerzetesek nagy múltú hagyományait és gyógyászati tapasztalatait is magukba sűrítik.

Következő állomásunk a régi táborhely felkutatása volt. Mint Istvántól megtudtuk, ő a régi bakonybéli lakosok segítségét is kérte, hogy a családi

legendáriumokat felhasználva emlékezzenek a régi időkre. Természetesen olyanok, akik a szemtanú hitelességével beszélhetnének a bakonybéli cserkésztáborokról, már nincsenek közöttünk, de az idősebbek között többen is vannak, akik még szüleiktől hallottak a tábor pontos helyéről.

100 évvel ezelőtt a táborhely még sokkal távolabb volt az akkori falu határától, mint napjainkban, de ma is ott van a patakon átvezető híd, mint régen. A hidat azóta is „Cserkész híd”-nak nevezik.

A kirándulás és az évforduló emlékére a korabeli tábori zászlófelvonást – amit Bárdos Lajos végzett – ábrázoló képpel díszített kottamásolatot kapott minden résztvevő. Ebből énekelte ki-ki a saját szólamát az alkalmi kórusban, amelyet B. Horváth Andrea vezényelt gondos szeretettel.

A cserkészhíd ma is áll

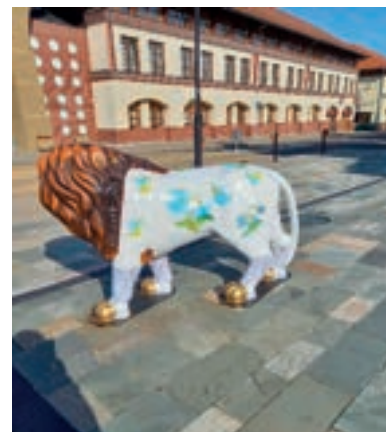

Mint megtudtuk, a bakonybéli önkormányzat egy emlékoszlop felállítását tervezi a tábor helyén, hiszen a hely zenetörténeti jelentősége meghatározóan fontos. Annál is inkább, mert az idők folyamán Bárdos a cserkészmozgalom zenei vezetőjévé vált, és a „101 magyar népdal” című kiadványa – mely 1929-ben jelent meg először, és rövid időn belül összesen 9 kiadást ért meg a II. világháború előtt – a hazai népdalkultúra fejlődésében is fontos szerepet játszott.

A kötet előszavát Kodály Zoltán írta, aki lelkesen emelte ki, hogy ezzel az összeállítással végre magyar népzene kerülhet a fiatalok kezébe. A kiadványhoz Bárdos módszertani tanácsokat fűzött, és a népdalok sorrendjénél kiemelkedően fontos szempont volt a változatosság, a különféle cserkész alkalmakhoz és tevékenységkehez jól illeszkedő dallam és ritmusvilág. A kiadvány kis mérete miatt jól elfér akár a menetelő cserkészek kezében, de zsebében is. A II. világháború után a megváltozott politikai légkörben a cserkész tevékenysége tilossá vált, ezért a „101 magyar népdal” sem adták ki újra. De mégis az összeállítás példát mutatott a Zeneműkiadónak különféle népdalgyűjtemények – a virágsorozat köteteteinek – elkészítésénél. Ezeknél is a „101 magyar népdal” megjelentési modelljét követték. A kiadványt Kodály is rendszeresen használta tanító munkája során.

Bárdos, mint a cserkész zenei vezetője kiemelkedően fontos szerepet töltött be az 1933-as „Csodaszarvas jamboreeja” alkalmával is. Eredményes közreműködését Teleki Pál főcserkész oklevéllel és emlékéremmel köszönte meg.

A jó ebéd elköltése után a csoport Herendre ment, ahol az 1826-ban alapított, világhírű herendi porcelánmanufaktúra kiállítását néztük meg. Herend a maga nemében egyedülálló „porcelán nagyhatalom”, ma a világ legnagyobb ilyen jellegű manufaktúrája itt működik, ahol körülbelül 16000 formában és 4000 díszítő mintázat szerint készülnek a művészi értékű termékek. (A lehetséges variánsok szédületesen nagy számát az említett két adat szorzata adja!) A porcelán tárgyak egyedi kézi formázással vagy öntéssel készülnek, és ma Herend adja a legfehérebb porcelán alapanyagot. A festés mindig egyedi kézi munka. Az 1964 óta működő Porcelánmúzeumnak a manufaktúra történetének legkezdetibb idejéből

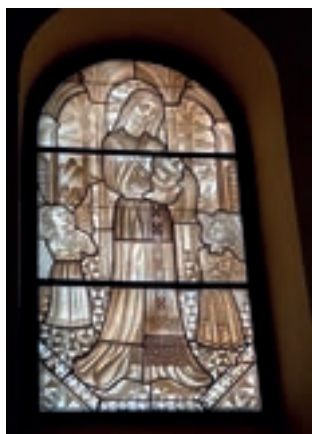

Herend

nincsenek bemutatható tárgyai, de az 1840-es évektől kezdve pontosan nyomon követhető a formák, a színek, a díszítések sokfélesége és egyre növekvő igényessége.

Mint mondják, Herend királyi kiszolgálásban részesíti vevőit, de ez nem is tréfa, hiszen számos uralkodó ház is az állandó vevők közé tartozik. A legelső között volt Viktória angol királynő, és az angol uralkodó ház azóta is a legnagyobb „fogyasztók” közé tartozik, de sorolhatnánk a japán császárt, az ománi szultánt, a thaiföldi királyt, az Egyesült Államok számos elnökét, a Habsburg uralkodókat vagy olyan neves és gazdag személyeket, mint a Rothschild család tagjai. Többekről egy-egy termékcsaládot is elneveztek. A porcelánmanufaktúra mint ipari létesítmény is példamutató rendezettségével, szép, virágos parkjával.

Utunk utolsó állomásaként Herend római katolikus templomát is meglátogattuk, ahol egy hihetetlenül érdekes és szép Szent Erzsébetet ábrázoló, porcelánból készült ablakot láthattunk. Ennek érdekessége, hogy a kép részletei a porcelán vastagsága segítségével rajzolódnak ki. Minél vékonyabb a porcelán, annál áttetszőbb, míg ahol elég vastag a porcelán-

Herend Római katolikus templom – Szent Erzsébet

réteg, ott már a beeső napfény nem tudja átvilágítani, olyan, mintha az adott részletet feketével festették volna. Látogatásunk során nagy szerencsénk volt, mert a délutáni napfény nagyon kedvezően esett a porcelánból készült ablakra, és a kötényében kenyér helyett rózsát tartó világszerte tisztel Árpád-házi szent képe igen plasztikusan rajzolódott ki.

A látott porcelánkép története is nagyon érdekes. A párizsi vilákiállításra készült, Herend mint különlegességet fejlesztette ki az említett ábrázolást. Két példányban készült a Szent Erzsébet kép, az egyik a vilákiállításra, a másikat a főoltár mögötti ablakkeretbe építették be. Ez azonban a II. világháború során egy felrobbant akna áldozata lett. Ezért a herendiek kérték a

vilákiállítás szervezőit, hogy a kiállítás után világszerte utat bejárt képet a körút után juttassák vissza Herendre. Ez szerencsére így is történt és most e csodálatos alkotás a réginel jobban védett helyre került. Nagyon érdekes és szép élmény volt a képet látni és történetét megismerni.

A csoport sok jó élménnyel gazdagodva és a közös együttléttel örömeiben érkezett vissza Budapestre. Köszönet mindazoknak, akik hozzájárultak ahhoz, hogy a 14. Bárdos társasági kirándulás is maradandó élményt jelenthetett.

dr. Brückner Huba

A 30 éves jubileumi év alkalmából a Kardos Pál emlékéremet a hangverseny keretében adták át.

Az emlékérem **ezüst fokozatát Dr. Liptákné Klement Ágnes**, a szegedi Rókus Gyermekkar vezetője kapta.

A kuratórium öt **arany emlékérem** átadásáról határozott:

Faragó Laura Magyar Örökség- és Kossuth-díjas énekművész

Mindszenty Zsuzsanna Liszt-díjas karnagy, a KÓTA korábbi elnöke, a Musica Nostra Nőiakar alapító vezetője

Dr. Szabó Szabolcs, a Komlói Pedagógus Kamarakórus karnagya
Vass Irén, a SZTE JGYPK ny. főiskolai docense, énektanár részére.

Ito-Illés Naomi zenetanár számára, aki sokoldalúan segítette a KPA munkáját, távolléte miatt később adják át az arany fokozatú emlékéremet.

Gratulálunk a díjazottaknak!

100 éve született Dancs Lajos

zenetudós, népzenekutató, főiskolai tanár,
a beregi és szatmári népdalok gyűjtője.

Dancs Lajos Vásárosnaményban született 1920-ban, de a járványhelyzet miatt születésének 100. évfordulójáról 2021. október 2-án emlékeztek meg szülővárosában.

A megemlékezésen jelen volt többek között Dancs Lajos leánya – Leschné Dancs Judit –, két unokája, dédunokája, Szalainé Bíró Katalin alpolgármester, Ferencziné dr. Ács Ildikó, a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetének igazgatója, Bugja János, a Dancs Lajos nevét viselő nagyecsedei iskola igazgatója, és szép számú tagság a Magyar Kodály Társaság Szabolcs – Szatmár–Bereg Megyei Tagcsoportjából, melynek Lajos bácsi alapító tagja volt.

A megemlékezéshez két másik program is kapcsolódott:

1. Ezen a napon rendezték meg a II. Beregi Dalárnapot, melyet Tanár úr emlékének szenteltek.
2. A Vadászati Világkiállítás vidéki helyszíne Vásárosnaményban volt, ahol a világkiállítás rendezvényei keretében, a Dalárnapon résztvevő 8 kórus egyesített kara, többek között Dancs Lajos gyűjtötte népdalokat énekelt.

A Lónyai Menyhért Baptista Szakgimnázium és Szakközépiskola aulájában **Iványi Tamás** karnagy köszöntötte a jelenlévőket. Ezt követően a **Nyíregyházi Egyetem Boróka** Énekegyüttese – **Juhász Erika** vezetésével – Dancs Lajos által

Iványi Tamás karnagy

Nyíregyházi Egyetem
Boróka Énekegyüttese

gyűjtött köszöntőkből énekelt egy csokrot, megteremtve ezzel az ünnepi hangulatot.

Ezután **Gebri József** – egykori kolléga, 13 évig főiskolai tanári szobatárs – idézte fel Dancs Lajos életútjának fontos állomásait.

Részletek a beszédből:

„Minden felelős gondolkodó, igaz alkotónak mindenütt a világon, minden időben és minden körülmények között a sors által rendelt kötelessége, hogy a maga népének, szülőhazájának sorsát vállalja, és élete munkájával szülőhazát és annak népét, megbecsült hagyományainak szellemében hűségesen szolgálja” – vallotta Kós Károly, Erdély önfeláldozó apostola, polihisztora. Ezek a szavak tökéletesen illenek Dancs Lajos munkásságára, a karvezetőre, a népdalgyűjtőre, a főiskolai tanárra.

1939-ben az Egri Érseki Tanítóképezdében kapott oklevelet. Mint kántortanító került Nyírcsaholyba. A nagy múltra visszatekintő egyházközösség elvárta tőle, hogy az ott kialakult hagyományokat folytassa. Először iskolai énekkart szervezett, majd a második világháború után, '45 augusztusában tért haza és azonnal újjászervezte a közösségi férfikart. Néhány hónapon belül ifjúsági vegyeskart is alapított, így megvalósította az „Éneklő Falu” eszméjét. És hogy milyen minőségi munkát végzett, arról az eredmények vallanak: a kórusaival 1948-ban megnyerték előbb a területi döntőt, majd a megyei bemutatón is első lettek. A Magyar Nép című folyóirat 1948. február 17-i száma így emlékezik meg a megyei döntőről: „Nyírcsaholy gyermek, vegyes, valamint férfi karát vezényelte Dancs Lajos kántortanító, ez a fáradhatatlan, csupa akarat ember. Nem végzett hiábavaló munkát, vegyeskara első díjat nyert. Megérdemelt győzelem volt.” A sors iróniája, hogy a 103 tagú kórus az országos versenyre anyagi okok miatt nem jutott el. A férfiak legemlékezetesebb és szívbeemaroló fellépése Kodály Esti dalának előadása volt, melyet a hadifogásból hazaért, sokat próbált férfiak Dancs Lajos vezetésével szólaltattak meg.

1949-ben Nagyecsedre került. Az itt eltöltött 15 év alatt is folytatta felelősségteljes hivatását, a tanítást, a népművelői munka sokszínűségét. Tanári oklevelet szerzett, 1955-ben elvégezte a Népművelési Intézet felsőfokú népzenei tanfolyamát.

Jól ismerte Kodály zenei nevelésének lényegét: nemcsak ismerte, de sajátjának érezte, hiszen Nagyecseden megszervezte a zenei tagozatos Általános Iskolát az 1959-60-as tanévben. (Budapesten a Lorántffy Zsuzsanna Általános Iskola 1954-ben lett zenei tagozatos, a nyíregyházi pedig 1958-59-es tanévben.) Felismerte és vallotta: a jó zene kulcsának birtokbavétele nem városi kiváltság. Ha van megfelelő tanár, ha jól irányítják a gyerekeket, vidéken is lehet kultúrát teremteni. Dancs Lajos azt be is bizonyította, hiszen kórusainak műsora is tanúskodik erről: Kodály *Lengyel László, Tánchnóta, Pünkösdlő*, de ott találjuk, Bartók *Cipósütés* valamint a *Ne menj el* című műveket a Bárdos kompozíciók mellett.

1954-től foglalkozott népdalgyűjtéssel. És ez lett talán életének legfőbb területe. Hatalmas anyagot gyűjtött össze, melynek csak töredéke került nyilvánosságra. Dancs Lajos a megye minden tájegységét bejárta, Bereget éppúgy, mint a szatmári részt, később Szabolcsot is. Szükségét érezte, hogy a Nyíregyháza környéki tanyabokrokban élő tírjákók énekeit is lejegyezze. Dancs Lajos a kodályi mércével mérve is megállta a helyét. Hiszen az 1950-es években Nagycesed valóságos kincsésbányája volt a népdaloknak, a néptánc-dallamoknak. Ezt felismerve kezdi meg az öregek dallamainak lejegyzését és indul el a népzenei kutatói úton. Nagyceseden Ő maga több mint 1000 népdalt gyűjtött. Kezdetben magnetofon nélkül, majd később használt magnetofont is. A lejegyzés nagy türelmet, szakértelmet kívánt. Na meg az adatközlők megszólaltatása sem könnyű feladat. „*Akad olyan idős ember, akit csak egyszer tudott megénekelteni, többet nem volt hajlandó.*” – emlékezett vissza. Munkájának hamar híre ment. Kutatásaira, a szakma legfőbb testülete, a Tudományos Akadémia Népzenekutató Csoportja is felfigyelt. Szoros kapcsolat alakult ki Vargyas Lajos, Vikár László, Halmos István és több jeles népdalkutatóval. Gyűjtését rendre publikálták, sőt saját népdal kiadványok is megjelentek.

Első népdalkiadványa a *Szól a figemadár*, amely Kodály Zoltán születésének 75. évfordulóján jelent meg. Ez az első megyei népdalfüzet. Volly István szerkesztésében látott napvilágot. Ízléses könyvecske, szinte valamennyi példánya hónapok alatt gazdára talált. A megyei énektanárok, karvezetők, népművelők mindmáig hasznosítják és féltve őrzik egy-egy példányát. A következő gyűjtések egy része a Magyar Népzene Tára VII. és VIII. kötetében csakúgy, mint Rajeczky Benjámin Magyar Népzene hanglemmez-sorozatában jelentek meg.

Saját szerkesztésű a *Gilicemadár*, amelyet 1976-ban adtak ki. Az *Édesanyám rózsafája* kiadását már nem érte meg. Az Tarcai Zoltán szerkesztésében került közkézre.

A kiadványok között kivételesen helyet foglal el a *Kör, kör, ki játszik?* című, 100 népi gyermekjátékdal gyűjteménye. A bevezetőből kisejlik Dancs Lajos pedagógiai és tanári elhivatottsága. A könyvben lejegyzett dallamok, szövegek mellett mindenütt megtalálható azok játéka is.

1964-ben meghívást kapott a Nyíregyházi Tanítóképző Intézet énekzenei szakcsoportjába. Mindazt, amit 25 éves pályafutása alatt eddig önmagában elraktározott, azt ettől kezdve jó húsz éven át újjáteremtve adhatta tovább azoknak, akik a pedagógus pályát választották hivatásul. Felkészültsége, tapasztalatai birtokában mindig meg tudta mutatni a célravezető legjobb utat. Ismert minden új törekvést, de ismerte a reális lehetőségeket is, ezért biztos kézzel tájékozódott a feladatok sűrűjében. Egy dologban nem volt magalkuvó, a gyermekek iránti felelősség kérdésében. Nagyon is értette, érezte Kodály intenciójának igazát! Szentnek kell tartanunk a gyermek lelkét, amit abba vetünk, kisarjad. Ha jót ültetünk bele, kivirágzik, ha rosszat, megmetyeljük vele egész életüket.

Kodály második intelmét is magáévá tette. Az iskolában akkor lesz jó zenetanítás, ha előbb jó tanárokat nevelünk! És ezt Dancs Lajos nemcsak a módszertani órákon, az iskolai gyakorlatok közvetlen kapcsolata révén, hanem jegyzetein, módszertani útmutatóin, szakcikkein, tanulmányain keresztül is megtette. Az *Ének-zene szakmódszertan* című oktatási segédanyaga nemcsak saját tapasztalataiból meglévő irodalomból, de sok-sok megfigyelésből született. Ilyen megfigyelési lehetőség adódott számára a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Gyakorló iskolájában, ahol Gönczy Tiborné, Gabika néni tanított éneket.

A történetet Tarcai Zoltán írásából idézem: „*Meghívtuk Szőnyi Erzsébetet látogassa meg fiatal tantestületünket, hiszen többen is tanítványai voltunk. El is jött, de magával hozott egy évfolyamot a zeneakadémia növendékei közül. Hospitáltunk a Gyakorló iskola 7. osztályában, ahol Gönczy Gabika néni tartott órát. Hozzá mindig nyugodtan vihettünk olajozott légkörben folyt a munka. Az óra végén a pesti tanítványok körülvettek Szőnyi Erzsébetet: Tanárnő, ez az óra elő volt készítve, – azaz, a gyerekeket előre betanították az adandó válaszokkal stb. Szőnyi tanárnő csak ennyit mondott: „Igen, elő volt készítve, hat év alatt!”*”

Ilyen kiváló tanárnőhöz, Gabika nénihez járt hospitálni, kiegészíteni módszertani tapasztalatait, tudását Dancs Lajos. Egy éven keresztül egy kiválasztott osztály minden óráját végighallgatta, jegyzetelt, kereste az összefüggéseket, az órák előkészítő mozzanatait, a gyerekek válaszait, és minden jó tapasztalatot beépített a kiadásra kerülő módszertani füzetébe.

Módszertanának legfontosabb üzenete: igényesség, élményszerűség, katartikus hatás! Az élmény olyan mély legyen, hogy 50 év után is beugorhasson az a pillanat, ahogy az a népdal az órán megszólalt, vagy az a zenemű, amit megismerhettek a tanulók. A tanárképző főiskola tanáraként leendő tanítónők, óvónők és tanárok százait oktatta a tőle megszokott hévvel, lendülettel. 21 éven át jó néhány nappali és levelezős hallgatóval került kapcsolatba. Tanította az éneket, a módszertant, irányította a tanítási gyakorlatokat, énekkart vezetett, konzultált szakdolgozatokat, a főiskola Népzenei Tudományos Diákkörének patronálója volt, részt vett az Országos Pedagógiai Intézet tantervi előkészítő bizottságának munkájában, folytatta a népdalgyűjtést, s azok rendszerezését, támogatta a népdalköröket, pávaköröket. Megyénk népzenei mozgalmának országos jó hírét, tekintélyét nagyrészt az ő szívós munkájának köszönhetjük.

101 éve Vásárosnaményban kigyulladt a fény, melynek neve a zeneszeretet, a népdal szeretete, a kórus szeretete, a zenetanítás szeretete. Ez a fény egyre jobban és jobban, erősebben és erősebben világított abban a megyében, amelyre jogtalanul mondták a jelzőt: sőtét Szabolcs. S ez a fényugár tovább terjedt a megyén túl is, sőt az országhatáron is túl. A Dancs Lajos tanár úr kiadványaiból válogatott népdalcsozor egyszólamú előadása ugyanolyan értéket képvisel, mint bármilyen Fülöp-szigeti ezerszínű kórusmuzsika. Ezt tapasztaltam kórusversenyen, Pohlheimben

is. Hevesen dobogott a szívem a nemzetközi kórusversenyen, Besztercebányán, ahol Bárdos Lajos népdalfeldolgozását a Menyecske c. nőikari művet hallhattam a Debreceni Főiskola Nőikarának előadásában.

Köszönjük Dancs Lajos Tanár úr!

Gebri József

Szűcs Gusztávné

Szűcs Gusztávné, a Dancs Lajos Ének – zene Tagozatos Általános- és Zeneiskola nyugalmazott igazgatóhelyettese így emlékezett vissza Lajos bácsi Nagyecsedén töltött éveire:

*„Az igaz ember eltávozik, de fénye megmarad”
(Dosztojevszkij)*

Dancs Lajos tanár úr munkássága és kisugárzása ez a fény. Szellemisége és szakmai elhivatottsága révén, a Nagyecsedén talált kincsek feltárásával a települést is híressé tette.

1949-ben került Nagyecsedre. Hamarosan kiderült, hogy a sors jó helyre sodorta, ugyanis Nagyecsedén a *kincs*, - amit oly sokan emlegettek már – a földön hevert. Ő pedig lenyúlt érte a legnagyobb mélységbe, felemelte azt kellő alázattal, kítűnő szakmai érzékkel. Gyűjtötte a vőfélyrigmusokat, mintegy 1000 népdalt jegyzett le. A Rákóczi – kesergőjét Nyíregyházi Guszti bácsitól jegyezte le teljes szöveggel. Itt talált rá a verbunkra, színjátszó kört vezetett, és kísérté azt gyakran harmonikával.

1953-ban került kapcsolatba a Magyar Tudományos Akadémia Népzene kutató Csoportjának munkatársaival. Országos hírű szaktekintélyek megbecsülését nyerte el, akik többször meglátogatták Őt Nagyecsedén Pl. Sárosi Bálint, Vikár Béla, Vargyas Lajos, Martin György. Nekik köszönhetően az összegyűjtött népdalokból több száz került be a Magyar Népzene Tára köteteibe.

Vásárhelyi László koreográfus is többször járt Nagyecsedén, Ő segítette színre vinni a Tanár úr által gyűjtött táncokból összeállított Ecsedi Lakodalmast. 1953-ban alapította meg a Nagyecsedei Néptáncgyűtest. Előadásukban az Ecsedi Lakodalmas híre eljutott a megye határán túlra is. Budapesten az akkori Nemzeti Színházban is bemutatták, de meghívást kaptak az Amerikai Egyesült Államokba, ahol óriási sikert arattak.

A szatmári verbunkot egy állomási rakodómunkástól látta 1951-ben, a begyűjtés időszakában.

A Kelet Magyarország hasábjain jelentette meg Páll Géza ennek történetét „Ecsedben kincset találtam” címmel. A szatmári verbunk sajátossága, hogy ösztönösen táncolták, motívumkincse egyedülálló az országban. Két évenként kerül megrendezésre a Nagyecsedei Verbunk és Csárdás Verseny, melyet óriási érdeklődés övez.

1964-ben Dancs Lajos meghívást kapott Nyíregyházára a Tanítóképző Intézetbe, mivel szakmai körökben felfigyeltek sikeres munkájára. Új távlatok nyíltak meg előtte, de továbbra is segítette a hagyományörző csoportokat, mint szakmai tanácsadó. Áldozatos munkájának köszönhetően Nagyecsedén többen is megkapták a Népművészet Mestere és a Népművészet Ifjú Mestere díjakat. „*Betáncolt Nagyecsed a kulturális örökségbe*”, írta a Kelet-Magyarország 2017. szeptember 19-i száma.

Nagyecsedén 1989-től viseli nevét egykori iskolája: Dancs Lajos Ének-zene Tagozatos Általános- és Zeneiskola.

A megemlékezéseket követően a **Cantemus Vegyeskar** bemutatta **Szabó Barna** fiatal zeneszerzőnek erre az alkalomra írt népdalfeldolgozását, amely Iványi Tamás felkérésére készült: Három nagyecsedei népdal Dancs Lajos gyűjtéséből (1. Fohász esőért 2. Mint a galamb 3. Elegy-belegy nóta)

Vezényelt: **Szabó Soma** Liszt-díjas karnagy, zongorán közreműködött **Tóth Donát**.

Cantemus Vegyeskar

Tóth Miklós és felesége

Az ősbemutató után a Rákóczi Kovács Gusztáv Hagyományörző Egyesület vezetője, **Tóth Miklós** idézte fel a Dancs Lajoshoz fűződő emlékeit, majd feleségével táncban is megidéztek a híres Ecsedi Lakodalmast. Nekik köszönhető, hogy a táncos hagyományok továbbélnek a mai fiatalok között, Andóné Kujbus Nóra szakmai irányításával.

Sipos Kund Kötőnyné

Végezetül, a volt tanítványok nevében **Sipos Kund Kötőnyné** és **Belinszky Etelka** személyes élmények felidézésével emlékezett Dancs Lajos Tanár úr magas szintű, igényes szakmai munkájára, igazi pedagógus egyéniségére, hivatásszeretéből fakadó példamutató, önzetlen segítőkészségére.

Belinszky Etelka

A megemlékezések után emléktáblát avattunk a szülőházon. **Filep Sándor** polgármester mondott méltató szavakat, majd **Ő** és **Leschné Dancs Judit** leleplezte az emléktáblát.

A MKT Szabolcs–Szatmár–Bereg-Megyei Tagcsoportjának koszorúját az elnökség tagjai helyezték el: **Dr. Gál Józsefné**, **Hudivók Marianna**, **Belinszky Etelka**

Az emléktábla szövege:

Ebben a házban született

Dancs Lajos

(1920–1988)

*zenetudós, népzenekutató, főiskolai tanár,
a beregi és szatmári népdalok gyűjtője.*

Születésének 100. évfordulója alkalmából állíttatta

a Magyar Kodály Társaság és

a Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ.

A koszorúk elhelyezése alatt a Boróka énekegyüttes énekelt.

Az állófogadást követően a program a Vadászati Világkiállítás vásárosnaményi helyszínén folytatódott, ahol a Dalárnapon résztvevő közel 150 énekes egyesített kórusának műsora a következő volt: Dancs Lajos gyűjtötte népdalok, Vadász himnusz, Erkel: Éljen a haza, Kell még egy szó – a Honfoglalás c. film betétdala, Weber: A bűvös vadász – Vadászkar.

A II. Beregi Dalárnap férfikarainak egyesített kórusa. Vezényelt: Iványi Tamás

18 órától kezdődött a Dancs Lajos emlékére rendezett **II. Beregi Dalárnap**, a **Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ** és a **Vásárosnaményi Férfikar** szervezésében.

Vásárosnaményi Férfikar, Iványi Tamás karnagy

Filep Sándor polgármester köszöntője után az alábbi kórusok léptek színpadra:

- Vásárosnaményi Férfikar
- Csaronda Férfikar – Csaroda
- Nyugdíjas Határőrök Férfikara – Nyírbátor
- Sóstóhegyi Nyugdíjas Szervezet Öregfiúk Énekkara
- Kisvárdai Férfidalárda
- Szerencsi Férfikar
- Lendvai Károly Férfikórus – Törökbálint

Az est díszvendége a **Szent Efrém Férfikar** hangversenye zárta a nagyon tartalmas és színvonalas emléknapot.

Szent Efrém Férfikar – vezetője **Bubnó Tamás**

Köszönjük, hogy részesei lehettünk a méltó megemlékezésnek.

Belinszky Etelka

A fotókat készítette: Dr. Sipos László

„Pécsi úttörés”

1. rész

Nagy érdeklődés mellett a pécsi Zsolnay Kulturális Negyed Liszt Ferenc hangversenytermében nyitották meg és részben rendezték október 15-17-ig a „Pécsi úttörés” ünnepi hangverseny és konferencia eseményeit.

Az **első napon** október 16.-án a Nyíregyházi Cantemus Kórus Pro Musica Leánykara énekelt Szabó Dénes, a Nemzet Művésze, Kossuth- és Liszt-díjas karnagy irányításával, a tőlük megszokott magas színvonalon. Műsorának első felében a legismertebb Kodály művek hangzottak el – Egyetem-begyetem, Túrót eszik a cigány, Esti dal, Táncnóta, 150. genfi zsoltár, Ave Maria /1936/, Ének Szent István királyhoz – Szabó Dénes élvezetes, szellemes konferálásával. Az énekkar két műsorszámát – Esti dal és 150. genfi zsoltár – Hoppál Péter országgyűlési képviselő, a kórus régi barátja és Kertész Attila, Liszt-díjas karnagy, az egész fesztivál megálmodója és lelkes rendezője, a Magyar Kodály Társaság elnöke vezényelte.

Kertész Attila ünnepi beszédében visszatekintett a pécsi tagcsoport megalakulásának körülményeire. Megemlítette, hogy Pécssett a város kiemelkedő zenei élete és Kodály Zoltánhoz fűződő kapcsolata alapján döntöttek úgy, hogy 1995. április 28-án létrehozzák a Pécs-Baranyai Tagcsoportot. Akkor 32 magánszemély és 11 énekkar kérte felvételét a tagcsoportba. Elnökké Dr. Andrásfalvy Bertalant, tiszteletbeli elnökké Antal Györgyöt, ügyvezető elnökké Kertész Attilát választották. Elnökségi tagok voltak Ivasivka Mátyás, Dr. Nádor Tamás, Dr. Szabó Szabolcs, Tóth Ferenc, Tillai Aurél és Veres János. Az alapító tagoknak, ill. az elhunytak hozzátartóinak díszoklevelet és ajándékot nyújtottak át.

A hangverseny második részében Kodály Ave Maria, Hegyi éjszakák I., Pünkösdlő műveit énekelte a nyíregyházi kórus, majd Javier Bustó: Lafa lafa, Eva Ugalde: Bizitzaren basoan, Orbán György: O Gloriosa, végül Gyöngyösi Levente: Laudate Dominum c. művével zárta műsorát a Pro Musica Leánykar.

Feltűnő volt, hogy a kórus milyen érett hangzású, és hogy így, a tanév elején, a hosszú pandémia ellenére is felkészülten, minden művet kívülről szólaltattak meg. Nem véletlen, hogy a világ legjelentősebb kórusversenyein szereztek első helyezéseket és nagydíjakat Dél-Koreától Ausztráliáig.

Október 16-án délután először a konferencia előadásait hallhattuk.

Prof. Dr. Vas Bence, a Magyar Kodály Társaság pécsi tagcsoportjának vezetője nyitotta meg a rendezvényt. Ebből az alkalomból „Pécsi úttörés” címmel konferenciakötetet jelentettek meg, amely valamennyi előadás szövegét tartalmazta. A kötetet Dr. Vas Bence szerkesztette, nagyszerű érzékkel, természetesen valamennyi résztvevő ingyen kapta emlékül, ajándékba.

Az első előadó Dr. Józsa Mónika volt, a Kodály Zoltán Daloskör karnagya.

A legszebb hét esztendő városa és a „mezítlás pajtások” utódainak Kodály tisztelete című előadásában a mester galántai kötődéseiről beszélt.

A Galántai táncok c. zenekari művének bemutatásakor megjelent műsorfüzetében ezt írta a mester: „Hogy miért galántaiak?...Félig-meddig galántai vagyok magam is: ott töltöttem gyermekkorom legboldogabb hét esztendejét. Híres volt akkor is még a galántai banda. A három emberöltő előtti táncokból ugyan már egyet sem tudtak, de ez volt az első zenekar, amit életemben először hallottam. Az ő őseik meg a magam gyermekkorra emlékére viselik nevüket a Galántai táncok.”

Józsa Mónika előadásában többek közt megemlítette még, hogy Kodály zeneszerzői, egyházzenei, népzene kutatói, zenepedagógiai munkásságának egy-egy szelete visszavezethető a gyermekévekre, azaz még a „legszebb hét esztendő” városában eresztett gyökeret. Előadását sok vetített képpel, melléklettel díszítette.

Kovács Attila, a Magyar Rádió Pécsi Stúdiójának nyugalmazott zenei szerkesztője „75 éve indult világhódító útjára a Kodály-módszer” címmel tartott előadást.

1945. november 19-e a magyar zenetörténet jelentős napja –mondta az előadó –, mert ezen a napon hirdette meg Kodály Zoltán a Pécsi Nemzeti Színházban Magyar zenei nevelés című előadásában azt a zenei koncepciót, amely Kodály-módszerként vált ismertté világszerte. Benjamin Britten mondta: „Korunk zeneszerzői közt bizonyára egyetlen zeneszerző sem játszott olyan fontos szerepet hazája zenei életében, mint Kodály Zoltán.”

A Kodály-módszer elindításában és terjesztésében kulcsszerepet vállalt Agócsy László, aki 1931 és 1962 között 16 pécsi, közte ősbemutatót is vezényelt kórusaival. Neki ajánlotta Kodály „Az éneklő ifjúsághoz” című művét a következő ajánlással: „Agócsy Lászlónak, a Pécsi Éneklő Ifjúság vezérének”.

Antal György Liszt-díjas karnagy, szakiskolai és főiskolai igazgató szintén 16 mű pécsi ősbemutatóját vállalta a Tanítóképző kórusával. Tillai Aurél Kossuth-díjas karnagy nevéhez 11 pécsi bemutató fűződik, köztük a Weöres Sándor versére komponált Öregek című mű. Ivasivka Mátyás 8 pécsi bemutatót vezényelt, köztük két ősbemutatót is. 1965-ben a Keszthelyi Helikonon vezényelte nagy sikerrel Kisfaludy Károly versére komponált Mohács című alkotást.

Kovács Attila egy Csorba Győző vers idézetével zárta minden részletre kiterjedő tartalmas előadását:

*„...véghezvitted, amibe fogtál,
s úgy mentél el, hogy megállapodtál
a múlthatatlan csillagoknál.”*

Kertész Attila, a magyar Kodály Társaság elnöke *„Jubileum 25+ 1 – A Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportjának története”* címmel tartott előadást.

Elmondta, hogyan alakult meg a Pécs-Baranyai Tagcsoport 1995. április 28-án, kik voltak az alapító tagjai. Jelen volt dr. Bónis Ferenc akadémikus professzor, valamint Tillai Aurél és Kertész Attila karnagyok. A Kodály-szobor megkoszorúzásával kezdődött az ünnepség, a Pécs-Vasasi Berze Nagy János Népdalkör Fábián János vezetésével két népdalcsoport énekelt, Hasznos Árpád Káldi János: Kodály Zoltán c. versét szavalta el.

A Pécsi Nevelők Háza Egyesület dísztermében folytatódott az ünnepség. A Kodály Zoltán Gimnázium Leánykara Kodály Zoltán Táncnóta és Ének Szent István királyhoz című műveit énekelte Kertész Attila vezényletével, majd Tillai Aurél egyetemi tanár megnyitó beszéde után Bónis Ferenc tartott előadást „A Psalmus születése” címmel. A Tagcsoport minden év december 16-án megemlékezik Kodály születésnapjáról, az ünnepi koncertek mellett tudományos előadás-sorozatok is emelik a kerek évfordulók számát. Minden évben megemlékeznek a Pécsi Dalárda megalakulásának évfordulójáról /1962. március 20./, népdaléneklési versenyek, osztályéneklési fesztiválok rendezésével, koncertek szervezésével hívja fel a figyelmet Kodály Zoltán szellemi nagyságára.

Az évente megrendezésre kerülő Éneklő Ifjúság hangversenyei reprezentálják kóruskultúránk szintjét. A kép ellentmondásos, hiszen korábban 30-35 kórus is jelentkezett a fesztiválra, mostanra ez a szám összezsugorodott, mára mindössze 12-14 énekkar maradt. Mindez összefügg az énekkorák számának drasztikus csökkenésével, a szakfelügyelő rendszer megszűnésével.

Kodály mondta: „Van-e jobb szemléltető eszköze a társadalmi szolidaritásnak, mint a kórus? Sokan egyesülnek valaminek a megvalósítására, amit egyes ember, ha mégoly tehetséges, egymaga nem tud megvalósítani. Ahol mindenki munkája egyaránt fontos, s ahol egyetlen ember hibája mindent elronthat.”

Kertész Attila elmondta még, hogy többször megemlékeztünk Agócsy László tanár **úrról**, akit Kodály Zoltán a pécsi **éneklő** ifjúság vezérének nevezett, az **általa** alapított híres Szeráfi Kórust **22 éve** Nagy Ernő irányítja, aki a Magyar Kodály Társaság elnökségének tagja.

Dr. Szabó Szabolcs: *Két nagy művész egymásra találása /Kodály Zoltán –Weöres Sándor: Öregek/* címmel tartott előadását egy Kodály vallomással kezdte:

*„Olyan kevesen vagyunk,
hogy a műveletlenség luxusát
nem engedhetjük meg magunknak.”*

Weöres Sándort több város is sajátjának vallotta. Így például a főváros, mert a Nyugat első nagy generációjának tagjaival, főként Kosztolányival, Babitscsal Budapesten került kapcsolatba; vagy Pécs, hiszen egyetemi tanulmányait itt végezte, Péccsett kötött barátságot Csorba Győzővel vagy Fülep Lajos zengővárkonyi református lelkésszel és művészettörténésszel; Péccsett lett könyvtárigazgató... vagy Székesfehérvár, ahol múzeumi tisztviselőként dolgozott, illetve a Vörösmarty Társaság tagja lett. Ma az ő nevét viseli az Országos Gyermekszínjátszó Fesztivál, amelynek bemutatóit Székesfehérváron tartják.

A továbbiakban az előadó rámutatott, hogy Weöres Sándor népszerűségét bizonyítja, hogy mennyire sokan fordulnak hozzá szövegforrásért. Ő a legtöbbet „megzenésített költő”. Már az óvodás kortól kezdve el lehet varázsolni a Weöres-versek ritmusvilágával, színes hangulat-skálájával a gyermekeket, a felnőtteket.

A Weöres –versek megzenésítői egy képzeletbeli „körben” állhatnának, hiszen a Kaláka Együttes tagjaitól kezdve /kb. 50 mű megzenésítése fűződik a nevékhöz/ Sebő Ferencig, illetve Bárdos Lajostól Kodály Zoltánig, vagy Kocsár Miklóstól - Karai Józsefen, Szokolay Sándoron át – Orbán Györgyig rajzolhatnánk meg ezt a pályát...De megemlíthetjük még Tillai Aurél, Vass Lajos műveit, Péter József kánongyűjteményét, Farkas Ferenc: Rózsamadrigálját, Orbán György: Paprikajancsi szerenádját is.

Kodály Zoltán: Norvég lányok c. műve mellett a művészetek csúcsa: az „Öregek”. Megdöbbentő, hogy egy tizenéves fiú ajánl Kodály Zoltánnak megzenésítésre egy verset. A szövegben szereplő „mind” és „néha” szavak különös hangsúlyt kapnak. Mi mindannyian eljutunk az öregség állapotába, és miért csak néha jut eszünkbe, hogy segítenünk kellene. Az évszakok egymásutánja kizárja a kivételt, és a fantasztikus metafora-sor újra és újra megrendít bennünket a magyar nyelv egyedülálló, lefordíthatatlan szépségéről.

Kodály egyedülálló zsenialitására jellemző, hogy alig változtat a gyermek-költő Weöres Sándor versszövegén. A zenemű végén ötször megismétli a „No, gyere, tedd le” mondatot, mintegy kérlelhetetlen, könyörtelem parancsot: mindenkinek egyszer bevégeztetik.

Dr. Szabó Szabolcs színes előadásának végén meghallgattuk a művet a Komlói Pedagógus Kórus előadásában.

Október 16-án este ünnepi hangversenyt hallhattunk a pécsi Liszt Teremben.

A koncertet prof. Dr. Vas Bence, a Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportjának elnöke nyitotta meg. Számtalan történelmi és művészeti példát felsorolva ünnepi beszédében a kodályi eszme nagyszerűségéről, a nemzeti összetartozásról szólt. Külön is kiemelte, hogy a közös éneklés mennyire jellemformáló, mással nem pótolható. Jó példa volt erre a közelmúlt Eucharisztikus Kongresszusa. Vagy amikor fiatal és idősebb emberek együtt éneklük a Himnuszt.

Először a Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium **Bartók Béla Leánykara** énekelt Kertész Attila Liszt díjas karnagy vezényletével, km. Körtési András zongoraművész. Műsorukban elhangzott Bárdos Lajos /Bóka László/: Bartók emlékére, Bartók Béla: Ne hagyj itt, Kodály Zoltán: Intermezzo /Dr. Vargha Károly szövegére/, Kodály Zoltán: Táncnóta c. művek.

Különösen megragadott az Intermezzo Körtési András kiváló kíséretével.

Ezt követően Kodály Zoltán: Hány János c. dalművéből énekelte a Toborzót Geiger Lajos, az Operaház magánénekes.

A **Galántai Kodály Daloskör** dr. Józsa Mónika vezényletével Szőnyi Erzsébet: Ima hajnali harangszóra, Kodály Zoltán: Ének Szent István királyhoz, Kodály Zoltán–Balassi Bálint: Szép könyörgés, Kodály Zoltán: Sík Sándor Te Deuma, Tillai Aurél: Adjak hálát az Istennek végezetül Szijjártó Jenő: Esti hangulat Zsérén című műveket énekelte, mindvégig átélten, kidolgozottan. A Tillai-mű előadásához a jelen lévő szerző személyesen gratulált.

A Galántai Daloskör 65 éves múltra tekint vissza, első lépéseit maga Kodály Zoltán egyengette. Sikeresen szerepeltek Csehországban, Németországban, Olaszországban, Franciaországban, Izraelben. Karnagyuk, dr. Józsa Mónika a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának ének-zene tanára, számos elismerés mellett 2013-ban a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetéssel kapta.

Kodály Zoltán: Nausika c. művét Kriszta Kinga operaénekes, majd Kodály Zoltán: Hány János c. daljátékából a Tiszán innen, Dunán túl kettőst Kriszta Kinga és Geiger Lajos operaénekesek adták elő Körtési András zongora kíséretével.

A hangverseny zárásaként a **Pécsi Egyetemi Kórus** énekelt Dr. Lakner Tamás Liszt-díjas karnagy vezényletével.

Műsorukban elhangzott, Balatoni Sándor: Cantate Domino, Kodály Zoltán- Ady Endre: Akik mindig elkésnek, Kodály Zoltán: Székely keserves, végezetül Orbán György: Deamon irrepid callidus című műve.

Valamennyi művet nagyszerű felfogásban énekeltek, különösen tetszett Balatoni Sándor műve, aki egyre gyakrabban tűnik fel nemcsak kiváló organistaként és karnagyként, hanem zeneszerzőként is.

A hangverseny Kodály Zoltán: 114. genfi zsoltár c. művével fejeződött be, melyet a résztvevő vegyes karok adták elő Dr. Józsa Mónika vezényletével, Körtési András zongorakíséretével.

Nagy Ernő

A nagyívű programról a folytatás a következő számban lesz olvasható.

„MOZGÓ DÓ...” IV. konferencia

Előszó

„Jobb zenészekre van szükség. Azzá lehet, aki naponta dolgozik rajta. Mennél jobb zenészé lesz valaki, annál jobban tud másokat is bevonni a zene boldogító fénykörébe, annál jobban tudja szolgálni a nagy célt, hogy a zene az egész népé legyen.” (Kodály Zoltán, 1954)

Kodály Zoltán születésének 140. évfordulójáról a jövő év tavaszán fogunk megemlékezni. Mi most kicsit megelőlegezzük ezt, a XX. század e hatalmas gondolkodójáról nem lehet eleget beszélni. Írásai, művei soha nem voltak ennyire időszerűek, mint most.

A feljebb látható gondolatot Kodály az egyik kétszólamú énekgyakorlat-sorozatának előszavában írta. Kodály a múlt század harmincas éveitől fogva készítette a zenepedagógiát segítő, ének-zene órákon használható gyakorlatokat a legkülönbözőbb szinteken. Írt óvodásoknak és zeneakadémistáknak egyaránt. Írt szöveggel énekelhető és csak szolmizációs hangokkal előadható egy-, két- és háromszólamú darabokat. Van köztük olyan is, amely akár színpadon is előadható, nagy részük azonban a kórusművek előadásának előkészítője. Kortárs költőket is megszólítottak e kicsiny darabok, találkozhatunk Weöres Sándor és mások alkotásaival is szövegeként.

E művek alkotásakor Kodály figyelt a változatosságra is. Nagy részük kottában íródott, de akadnak ún. betűkottás, azaz csak a ritmust és a szolmizációs nevet mutató, egyszerűen olvasható etűdök is. Van köztük olyan, ahol a két szólam külön füzetekben jelenik meg, hogy előadásuk még jobban megkívánja az egymásra figyelést, felhívja a figyelmet az egymásra utaltságra a szólamok között. Találunk a violinkulcstól eltérő írásmódot is, és van, ahol a kulcsok váltakozása is megjelenik.

Ezek a gyakorlatok végigkísérik a zenét tanulók életét, segítségükkel a zenei írás-olvasás a legmagasabb szintig elsajátítható oly módon, hogy közben a tanuló a különféle zeneszerzői fogásokkal, zenei formák

miniatűr változataival, izgalmas hangsorokkal és a magyar népzenevel is ismerkedik.

Ezeknek elemzésével, értékelésével foglalkozik konferenciánk, kitérve a művek művészetelméleti vonatkozásaira és kulturális környezetükre is.

A zenészek jól tudják: soha nem késő akár sokadszorra is elővenni ezeket az alkotásokat. Mindig találunk bennük újdonságot. És ahogyan Kodály 1950-ben mondta: „Ismeritek Tompa Mihály szép versét: »Fiaim, csak énekeljétek!« Ezt megtoldom azzal:

»Fiaim csak szolmizáljatok!« Így szolgáljátok legjobban a magyar zene-kultúra fejlődését.”

Fehér Anikó

Program

10.00 – 10.10	Köszöntő
10.10 – 10.30	<i>Nemes László Norbert:</i> Kodály Zoltán zenepedagógiai műveinek használatával kapcsolatos módszertani kérdések
10.30 – 10.50	<i>B. Horváth Andrea:</i> „A nép dala életet hirdet, el nem múló életet”
10.50 – 11.10	<i>Hartyányi Judit:</i> Az első Kodály gyermekkari esten szereplő népdalfeldolgozások és azok további élete az iskolai nevelésben
11.10 – 11.30	Szünet
11.30 – 11.50	<i>Fehér Anikó:</i> „Örvendjen az egész világ!”
11.50 – 12.10	<i>Windhager Ákos:</i> A Kodály-konceptió a magyar hangszeres iskolákban – Tandarabok mögöttes tartalommal
12.10 – 12.30	<i>Olsvay Endre:</i> Kodály: Epigrammák
12.30 – 12.50	Szünet
12.50 – 13.10	<i>S. Szabó Márta:</i> Romantikus stíluselemek Kodály énekgyakorlataiban
13.10 – 13.30	<i>Ordasi Péter:</i> Kodály Triciniája, a kromatika intonálásának iskolája
13.30 – 13.50	<i>Gráf Zsuzsanna:</i> „Legyen mindennapi kenyérünk” – Kodály gyakorlatai a mindennapokban
13.50 – 14.00	Kérdések, hozzászólások, zárszó

LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG Zempléni verbunkos konferenciák (1990–2020)

Az 543 oldalas kötetben Barsi Ernő, Bónis Ferenc, Csáky Imre, Dombóvári János, Domokos Mária, Flach Antal, Fülep Márk, Gombos László, Horkay Tamás, Ittész Mihály, Karpyak Andriy, Kassai István, Kemény Anna Mária, Korolenko Ilona, Papp Géza, Pethő Csilla, Rakos Miklós, Sziklavári Károly, Tátrai Zsuzsanna, Tusnády László tanulmányai, valamint Elek Szilvia és Zempléni Árpád irodalmi alkotásai olvashatók.

Dombóvári Jánostól a kötet fülszövegét idézzük:

A zempléni zenetudományi konferenciák mintegy három évtizedes történetét tartja kezében az olvasó. A tanulmánykötet a Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitánító Lavotta János Sátoraljaújhelyen megteremtett kultuszán keresztül Lavottától Kodályig taglalja a verbunkos zenei stílusával kapcsolatos legújabb kutatási eredményeket, s amelyek a tizenkét konferencián – Sátoraljaújhelyen, Széphalmon, Tállyán – szerzőik előadásában elhangzottak.

A szakember rendhagyó kiadványt tarthat kezében, különösen akkor, ha például a Zenetudományi Dolgozatok, vagy akár a Magyar Zenetudományi Tanulmányok köteteivel veti azt össze. Különleges, mert a kézira-

tok szerzőitől – néhány kivételtől eltekintve – a 19. század magyar zenéjének verbunkos stílusáról, művekről, zeneszerzőkről olvashatunk átfogó elemzéseket, amelyek mintegy félezer oldalon követik a nyugat-európai szerzőkre is hatással lévő „magyaros stílus” feltűntét, virágzását, hervadását, ugyanakkor találkozunk előfordulásával a 20. században is.

Ittész Mihály e kötetben helyet kapott dolgozatában ír arról, hogy mennyire szerencsésnek tartja a 2014-ben, Lavotta születésének 250. évfordulóján megrendezett konferencia – Bónis Ferenc egyik írásából kölcsönzött – mottóját: *„A magyar zenetörténet fejlődése akkor ismerhető meg a maga teljességében, ha feltárjuk a beletorkolló és belőle kiágazó áramlatokat is.”* Miért is? Indoklását idézzük: *„Épp az említett konferenciák és az előadásokból készült, s tanulmánykötetekbe gyűjtött írások igazolják e tételt; nem csak a zenén belül, hanem azon kívül is. Rendszeresen befogad néprajzi, irodalmi, művészettörténeti, helytörténeti témákat. Mindezek szervesen tudnak kapcsolódni a szűkebben vett zenetudományi témákhoz.”*

A tanulmánykötet egyik erényének tartjuk, hogy az idézett tartalmakról hagyományosan olvashatunk a LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG – könyvben is. És megszívleltük bátorítást nyújtó, egy másik idézetét is, ezúttal Kodály Zoltántól: *„Zeneirodalmat pótolni kell jól-rosszul az élő könyvtárnak. [...] A magyar zenetörténet: csupa rekonstrukció, elképzelés. Nagy fantázia kell hozzá.”*

Erzsébet napi könyvbemutató Budapesten

Szebb időzítése az újabb könyvbemutatónak nem is lehetett volna, mint november 19. Szőnyi Erzsébet névnapján második alkalommal került sor a „Szőnyi Erzsébet emlékére” c. könyv bemutatójára a Régi Zeneakadémia Liszt Ferenc Kamaratermében. Az alkalmat szerencsétlen módon megzavarta a vírus újraéledése, az eredetileg tervezett program szükségszerűen változtatásra szorult. Dr. Vigh Andrea rektor asszony köszöntője helyett a Magyar Kodály Társaság elnöke, Kertész Attila vezette be a délutáni műsort. A továbbiakban hiányolnunk kellett a Magyar Állami Operaház Gyermekkarát, akik *Hajzer Nikolett* vezényletével a „Makrancos királylány” c. meseoperából adtak volna elő néhány részletet.

A siker azonban így sem maradt el. Az emlékkönyvet a szerkesztő, Dr. Márkus Miklósné Natter-Nád Klára mutatta be, Szőnyi Erzsébettel pályakezdése óta közelálló kapcsolatát, közös történeteiket beleszőve a könyv ismertetésébe.

MEGHÍVÓ

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Magyar Kodály Társaság tisztelettel meghívja a

SZŐNYI ERZSÉBET EMLÉKÉRE
című könyv bemutatójára

2021. november 19.
- Erzsébet napján - 17.00 óra
RÉGI ZENEAKADÉMIA
Liszt Ferenc Kamaraterem
(1064. Budapest, Vörösmarty u.35.)

Köszöntőt mond: Dr. Vigh Andrea rektorasszony

Az emlékkönyvet bemutatja:
Dr. Márkus Miklósné Natter-Nád Klára
szerkesztő

Közreműködnek:
Nagy Márta zongoraművész
Novák Zita hegedűművész
Ortan Vivienne énekes

Zárszó: Kertész Attila a MKT elnöke

Az előadás több részre bontva hangzott el, közöttük Szőnyi Erzsébet művei szólaltak meg. A zongoradarabokat Nagy Márta avatott előadásában hallottuk. A „Színek” c. zongorasztvit emlékezetes játéka közben a művész bement a tételek címét, így a hallgatóságnak megkönnyítve a mű megértését. Nagy sikere volt a két keringőnek (Walzer für Barbara, Walzer für Isolda).

A délután bevezetőjeként Kosztolányi: Kedves c. versére komponált dal, majd később az Ady versre írt Sappho szerelmes éneke hangzott fel Ortan Vivienne szép előadásában.

Zenei zárószám Öt magyar népdal – hegedűre és zongorára Novák Zita hegedűjén szólalt meg ihletett előadásban. A mű humora emlékeztetőként hatott Szőnyi Erzsébet mosolygó komolyságára. Köszönet illeti Nagy Mártát a zenei illusztrációk összeállításáért és a szóló zongoradarabok előadásán túl az énekes és hegedűs művekben való közreműködésért. Zárszavakat és a köszönet kifejezését ahogyan a bevezetést is Kertész Attila vállalta.

Valószínűleg a covid volt az oka, hogy a megszokottnál kisebb hallgatóság élvezhette ezt a délutánt, de a lelkesedés a tisztelet és szeretet kifejezése volt. A könyvet sokan vitték haza emlékül. Belőle megismerhetünk egy sokoldalú feladattal élő, minden iránt érdeklődő, az élet nehézségei ellenére derűs embert, aki saját magát Kodály katonájának nevezte és őt szolgálta Magyarországon és a világban egyaránt.

Somorjai Paula
Budapest, 2021. december 27.

Szőnyi Erzsébet emlékére Szegeden

A Vántus István Kortárszenei napok keretében került sor a Szőnyi Erzsébet munkásságát bemutató „Zenei Album” sorozatra. Ez az esemény Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Szegedi Somogyi Károly Megyei Könyvtár és a Vántus István Társaság közös rendezvénye.

A meghívón Szőnyi Erzsébet arcképe és aláírása látható, és a hangverseny első időpontja, melyet eredetileg 2020 november 25-én rendezték volna, ez azonban a Covid-vírus következtében létrejött bezárások miatt maradt el. A meghirdetett eredeti programot hallhatta a szép számú közönség a Somogyi Könyvtár I. emeleti folyóirat olvasójában, 2021-ben, november 24-én.

A hangversenyt Kiss Ernő a Vántus István Társaság egykori titkára nyitotta meg. Hegedűs Bernadett a Somogyi Károly Könyvtár munkatár- sa vezette a műsort. Kronológiai sorrendben ismertette Szőnyi Erzsébet munkásságát és egy-egy részlet között hangzottak el a kiváló előadómű- vészek előadásában felsorolt zeneművek.

A hangverseny végén átadták a szegedi Somogyi Károly Megyei Könyv- tárnak a Magyar Kodály Társaság, Rozgonyi Éva és Ordasi Péter által küldött, a Magyar Kodály Társaság és a KÓTA kiadásában, az MMA támogatásával 2020-ban megjelent Dr. Márkusné Natter-Nád Klára: „Szőnyi Erzsébet emlékére” című könyveket. 85 emlékező írás, tanulmány, emlékezés Szőnyi Erzsébet tanári, zeneszerzői munkájáról és a zene Nagyasszonyáról. A résztvevők örömmel fogadták a könyvet, mely még jobban megerősítette a „Zenei album” hangverseny élményét.

M. N_N K.

A diplomatanitástól a gyémántdiplomáig¹ (Emlékeim Szőnyi Erzsébet tanárnőről)

1953 szeptemberében kerültem a Zeneakadémiára a Zenetudományi Népzene Tanszakra. Az első évben a népzene főtárgy mellett Kodály tartotta a szolfézs órákat is. A második évben Járdányi Pál vette át a szolfézszt. Mindketten nagy követelményeket támasztottak a tantárgy iránt, mind- amellett élményt jelentettek a szolfézsórák az öt hallgatónak. Olsvay Imre, Sárosi Bálint és Tóth Margit ekkor másoddiplomásként harmadéves hallgatók voltak, Vikár László szintén másod diplomáját szerezte másod- évesként. Én Tarhosról frissen bekerülve a tanszakra, elsős voltam.

A következő évben (1954) Kodály bejelentette a nyugdíjba vonulását. Ez a bejelentés engem érintett leginkább. Kodály észrevette rajtam a meg- döbbenést és az óra végén kérte, hogy kísérem haza. Gyalogosan indul- tunk el a Király utcában (akkor Majakovszkij utca). Mire a Köröndre értünk meggyőződött arról, hogy ennek az országnak nagyobb szüksége van olyan énektanárookra, akik nem muzeális tárgyként tanítják a népdal- lokat, hanem élő módon, sok élménnyel teszik maradandóvá az énekórát, emellett járhatok továbbra is gyűjteni. A beszélgetés végén ígéretemet vette, hogy nem megyek el „zenei adminisztrátornak”, hanem tanítani fogok. A harmadik évemet ilyenformán már a Középiskolai Énektanár- képző és Karvezető Tanszakra kezdtem el, ahol akkor Vásárhelyi Zoltán volt a tanszékvezető, Párkai István és Vaskuti Erzsébet a tanársegédek. Itt kezdődött a találkozások sora Szőnyi Erzsébettel, akivel haláláig jó kapcsolatban voltam. Ő tudta, hogy tarhosi diák voltam, azt is látta, hogy minden szolfézsversenyre beneveztem, még akkor is, negyedévesen, ami- kor Márta lányomat már a szívem alatt hordtam. Végig jelesem volt nála szolfézsból. Amikor Márta lányom megszületett, kedvesen felajánlotta, hogy tegeződjünk, „hiszen most már te is anya vagy!”.

A diplomatanitás

Tanítási gyakorlatra a Trefort utcai Gimnáziumban – akkor Ságvári Gim- názium – kaptam beosztást. Csodálatos gyakorlatvezető tanárom volt Serényi Emma személyében, aki nagy szeretettel és szakmai tudással készítette fel az osztályt. A diplomatanitás feladat számomra Mendels- sohn: A dalnak lenge szárnyán c. duettje volt harmadikos gimnazista lányosztállyal. Két héttel a vizsgatanítás előtt Emma néni súlyos beteg lett és csak telefonon segítette a munkámat. A vizsga napján azonban beteg lett az a kislány is az osztályból, aki a zongorakíséretet vállalta.

¹ egy kései emlékezés, mely a könyvben nem olvasható –szerk.

A sírás szélén álltam. Már ott volt a neves zsűri: Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Gárdonyi Zoltán, Járdányi Pál, Kodály Zoltán és persze Szőnyi Erzsébet is, aki látva, hogy szorongva nézem az ajtót – hogy jön-e a zongorakísérő –, megkérdezte: „mi a baj?”. Kérdésére válaszoltam, hogy a zongorakísérő beteg lett. Erre mosolyogva annyit mondott: „Ne izgulj, beülök én zongorázni neked.” Nem akartam hinni a fülemnek! Ekkora megtiszteltetés!

És már indult a tanterembe. A világ legtermészetesebb módján odaült a zongorához és végig dolgozta velem az órát. Ő belülről látta a munkámat. Biztosan benne volt a szavazata a jeles osztályzatban, amit kaptam.

1958-ban Kodály javaslatára és Szabó Helga kérésére a XIV. kerületi, zuglói Hunyadi János Ének-zene tagozatos iskolába neveztek ki énektanárnak. Helga tanított a felső tagozatban, én a kicsinyeket kaptam. Tizenhat évig adatott a csoda számomra: a Kicsinyek kórusa. A legfogékonyabb korosztály, akiket ajándék volt számomra tanítani. Természetesen a tankönyvi anyag mellett, Szőnyi Erzsébet 21 Énekesjátéka, Biciniumi és Bárdos Kicsinyek Kórusai voltak a zenei táplálékunk. Szerencsés voltam, mert Györgyfalvi Katalin -, aki azokban az időkben kollégám volt – a néptánc órákon szinte az összes énekesjátékot élővé tette hangszerek bevonásával és koreográfiával. Az akkori gyerekeim egy része ma is énekel a Hunyadi Véndiák Kórusomban. Örök emlék maradt a számukra!

Később előadtuk kétszer is Szőnyi Erzsébet Didergő király című gyermekoperáját. Először az akkor még akadémista, ma Kossuth-díjas karnagy Berkesi Sándor zongorakíséretével, majd az óbudai zeneiskola zenekarával, Till Ottó vezényletével a Zeneakadémián. A lenvirág szemű kislány

A Szegedi Kis István Gimnázium leánykara Sebestyén Farkas Ilona vezényletével Szőnyi Erzsébet szerzői estjén, 1984, Gyula

szerepét lányom, Sebestyén Márta énekelte, akit akkor a szívébe zárt Szőnyi Erzsébet. A tanári páholyban ott ült az előadáson Kodály is, aki szeretettel gratulált Szabó Helgának és nekem.

1975-ben Helga a Mókus utcai Zenei Általánosba ment tanítani, így rám maradt a felső tagozatos kórus is. Ekkor mutattuk be Szőnyi Erzsébet Pincehelyi Judit szövegére írt A mese című kórus művét.

1980-ban hazahívott szülő megyém, Békés. Feladatom kettős volt: a Békéstarhosi Zenei Napok szervezőbizottságában igényelték a segítségemet a Zenei Napok szervezésében. Másik nem kisebb feladat a békés megyei kórusélet felpezsdítése volt, amit azzal szolgáltam, hogy a Szegedi Kis István Gimnáziumban alapítottam egy leánykart meg egy vegyeskart.

1984-ben megalapítottuk Rázga Józseffel a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolát. Elkezdtem az Éneklő Ifúság hangversenyek szervezését szegedi, orosházi, békéscsabai kórusokkal. 1984. március végén Gyulán, a Korunk Zenéje Hangverseny sorozatban Szőnyi Erzsébet szerzői estje került megrendezésre. Itt a gimnáziumi leánykar szerepelt két kórusművel, a Mezőségi biciniumok és a Petőfi: A tintásüveg című művekkal, aminek nagy sikere volt. Igen szép beírást kaptunk a szerzőtől a kórusnaplóba:

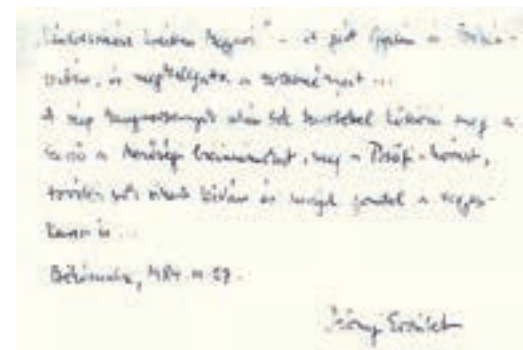
„Vándorszínész korában Megyeri”*- itt járt Gyulán és Békéscsabán, és meghallgatta a szerzeményeit...

A szép hangversenyek után sok szeretettel köszöni meg a szerző a Mezőségi biciniumokat, meg a Petőfi-kórust, további sok sikert kíván és majd gondol a vegyeskarra is.

Békéscsaba, 1984. III. 27.

Szőnyi Erzsébet

* Az idézet – a feldolgozás miatt aktuálisan –
Petőfi: A tintásüveg c. művéből származik

1984 júniusában értesítést kaptunk a Kórusok Országos Tanácsától (KÓTA), hogy a vegyeskar jutalomtábort nyert Balatonszemesre. Élményekben gazdag hetet tölthettünk itt Székely Miklós táborvezetésével.

Szőnyi Erzsébet könyvismertetője, 1984, Balatonszemes

Kérésemre a programba bekerült Szőnyi Erzsébet meghívása, aki az „Öt kontinensen a zene szolgálatában” című, 1979-ben megjelent könyvének részleteiből mesélt nekünk.

Tábor csoportkép, középen Szőnyi Erzsébet, Tótpál József és Sebestyén Farkas Ilona, 1984, Balatonszemes

Akkor kaptam tőle a szép dedikációt a könyvből:

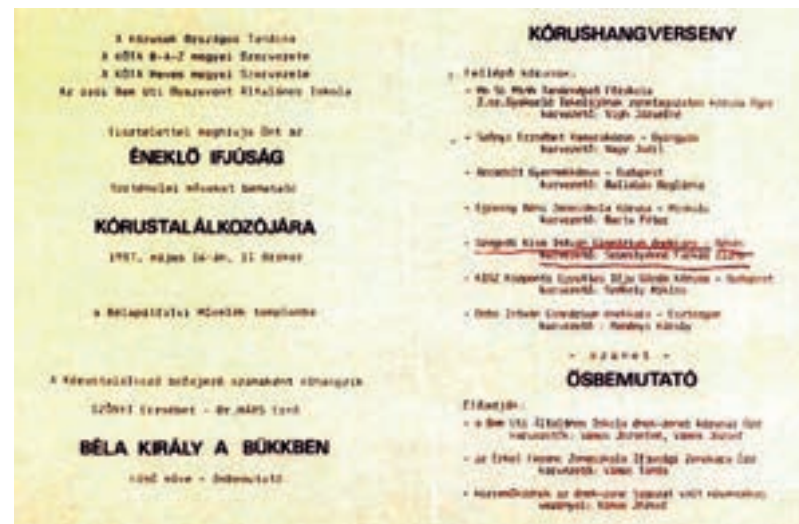
A Belpátfalvai Cisztercita Apátsági Templom 1987-ben ünnepelte 750 éves jubileumát. Ebből az alkalmából a KÓTA történelmi műveket bemutató Éneklő Ifjúság Kórustalálkozót rendezett a helyszínen.

Nagy megtiszteltetés volt a vegyeskar számára, hogy részt vehettünk Szőnyi Erzsébet erre az alkalomra írt Béla király a Bükkben című oratóriumának előadásában és külön műsorunk is volt.

Belpátfalvai Cisztercita Apátsági Templom, 1987

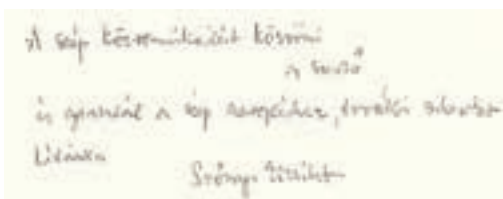
Éneklő Ifjúság történelmi kórustalálkozó meghívója, 1987, Belpátfalva

Szőnyi Erzsébet dedikálja a kórusnaplót a Béla király a Bükkben c. oratórium előadását követően, Belpátfalva, 1987.

A szereplés után a szerző ezt írta a kórusnaplóba:

A Zenei Napok keretén belül karvezető tanfolyamot is rendeztünk, ahova meghívtuk Szőnyi Erzsébetet. Ő a gyerekkori műveiről beszélt, a bicinium sorozatáról és az énekes játékokról. Hozott magával kottákat, melyek egy részét dedikálva a tanfolyam hallgatóinak ajándékozta.

Szép és eseménydús, eredményekkel telt évek után 1991-ben nyugdíjba mentem és visszajöttem Budapestre. Személyes kapcsolatunk nem szűnt meg Szőnyi Erzsébettel akkor sem, mert közben felnőttek a gyerekeim.

Márta lányom, a Didergő király lenvirágszemű kislánya, Liszt- és Kosuth-díjas népdalénekesnő lett, akinek a Felszállott a páva adásokat végig nézve sok szeretettel gratulált. Amikor Makovecz Imre a Magyar Művészeti Akadémia tagságára javasolta Mártát, Szőnyi Erzsébet örömmel vállalta a székfoglalójához a laudációt.

Kórházban feküdt akkor szívpanaszokkal, de a betegágyán megírta az ajánló szavakat. Melynek utolsó mondata így szól: „Sebestyén Márta maga a zene!”

Édesanyám halálakor szívmengető részvét levelet írt, de odafigyelt minden kitüntetésem alkalmából is. A legnagyobb örömet az jelentette, amikor 2018-ban a gyémánt diplomám alkalmából meleg hangú levélben emlékezett meg rólam, akinek ő fogta a kezét az indulásnál és biztos vagyok benne, hogy ezzel végig kísérte az életemet. Köszönet és hála neki haló poraiban is!

Sebestyénné Farkas Ilona – Mona

Időutazás, 1995–2020

Az Andor Ilona Baráti Társaság kórustörténeti képekgyűjteménye

Egy, a világot sújtó nehéz esztendő végén, a negyedszázados évfordulót méltón megünneplő hangverseny lehetősége nélkül, mégis Andor Ilona és Kodály Zoltán örökségéhez méltóan, gazdag tartalmú könyv jelent meg az Andor Ilona Társaság keretében működő Kodály Kórus történetének első negyedszázadáról.

A kórusvezető B. Horváth Andrea szerkesztésében és a Társaság jóvoltából már korábban is számos értékes kiadvány napvilágot látott: a második ezredfordulón *Egy mindenkiért, mindenki egyért* címmel a társaság névadójára emlékező kötet; 2015-ben Andor Ilona életéről és több évtizedes munkásságáról szóló dokumentum-gyűjtemény (*111: Képek, emlékek, gondolatok – In memoriam Andor Ilona*); Andor Ilona rádiófelvételeiből válogatott hanglemezek, amelyek az egykori Kodály-kórus énekét teszik közkinccsé („... annyi áldás szálljon” 1-2.), további „adathordozók”, immár az *újjaalakult*, B. Horváth Andrea vezetett Kodály Kórus művészetével, és még egy olasz, Kodály-módszerű tanári kézikönyv is, „szolmizációval, népdaloktól a klasszikus zenéig”, az együttes karnagyának munkája (*Dal „so-mi” fino ai classici*).

Most pedig, a *25 éve együtt* című, 244 oldalas kötetben áttekintést kaphatunk az „új” Kodály Kórus tevékenységéről. Nem utólagos történeti összefoglalás keretében, hanem az eseményekkel szinte egyidejű (vagy ilyképpen ható), az eleven élményeket megrögzítő beszámolók egymásutánjában. A szövegek nagy részét az előadók, a kórus karnagya és énekesei írták. A krónikát színes képek teszik még élőbbé, hitelességét pedig a külső szemlélők/hallgatók tollából származó hangversenykritikák is erősítik. Az olvasó előtt – az *egyesület* működéséről szóló adatokon túl – egy kórus eseménydús, hazai és külföldi fellépésekben gazdag negyedszázada, egyszersmind közelmúltunk zenetörténetének-zeneéletének sajátos metszete bontakozik ki.

Megjelennek a kórusélet helyszínei, könyvtárak és múzeumok (így a magyar művelődés olyan fellelővára, mint az észak-komáromi Duna Menti Múzeum), művelődési házak és oktatási intézmények (utóbbiak sorában az „anyaiskola”, az egykori budapesti Ranolder Intézet majd Vendel utcai Tanítóképző, ma Leövey Klára Gimnázium, ahonnan a kórus-előd indult a világhír felé, és amelynek falai között a most 25 éves kórus tagjainak egy része is nevelkedett), hangversenytermek, közterek és templomok, Rómától Zentán át Brüsszelig; budai idősotthon, pesti gyár és bonni vadászcastély. A szereplések alkalmi változatosságát a koncerteken túl sokféle ünnepség, megemlékezés, koszorúzás, könyv- és hanglemezbemutató,

fesztivál, istentisztelet és kórustalálkozó. Egy-egy budapesti és szovátai nyílt kóruspróba is a nyilvános megmérettetések körébe tartozik.

Megfogalmazzák a szerzők a közös éneklések és a hazai, Kárpát-medencei vagy távoli vidékekre vezető utazások élményeit, emlékeit. Rácsodálkoznak például, ahogyan két szerzetesnő Felső-Nyárád menti falvak gyermekeiből szervez kórust, egyszersmind a muzsika erejével „élni segítő közösségeket.” (88. o.) Rácsodálkozhatunk, ahogyan a tapasztalat oldja a lélek legmélyén bujkáló előítéleteket. („Ennyi humort, közvetlenséget, sziporkázó szellemet egy idős szerzetesben nem feltételeztünk volna” – jegyzi fel a Zirci Apátságban tett látogatáskor, 129. o.)

Megjelennek a kötetben az öntevékeny kórusélet háttérében álló intézmények és szervezetek, a hajdan Kórusok Országos Tanácsaként szolgáló – ma már bővült funkciójú és nevű – szövetség (mi mindent köszönhet áldozatos munkatársainak a nemzet!), a Magyar Művészeti Akadémia (amely a jubileumi emlékkönyv kiadását is támogatta), a Magyar Kodály Társaság; továbbá önkormányzatok (fővárosban és vidéken), alapítványok (köztük egy-egy Bárdos Lajosról, Csányi Lászlóról, illetve a ferences muzsikus Tamás Gergely Alajosról nevezett) és mások. Találkozunk azután a Kárpát-medencei magyar zeneélet intézménnyel felérő személyiségeivel, határon innen és túl, olyanokkal – hogy csak néhányukat említsük –, mint a néhai Baross Gábor, Ittész Mihály, Raics István, Soltész Elekné vagy a Felvidékről Ág Tibor. Szerepelnek más jeles énekkarok, a Kodály Kórusal közös programokban, megint a teljesség igénye nélkül sorolva, budapestiek: Bárdos Lajos Gyermekkar, Kalevala Kórus, Monteverdi Kórus; pécsiek: a Leöwey Klára Gimnázium énekkara (névadójukat ők w-vel írják), Mecsek Kórus, azután komlóiak, pécsváradiaiak, kecskemétiak és mások, továbbá határon túli magyarok és más nemzetbeliek.

Kitüntetett figyelmet kapnak az énekkar munkásságában és a kötetben is az Andor Ilona-emlékhelyek, pécsváradai szülőháza; egykori iskolája (ahol iskolát teremtett) és lakása (ahol kóruspróbákat tartott), mindkettő a Ferencvárosban; sírja az óbudai temetőben és emléktáblája Kecskeméten, a róla elnevezett utcában. Ott vannak azután a Kodály- és Bartók-emlékhelyek. Utóbbinak Csalán utcai múzeumlakása, szobra a felvidéki Nagymegyer községben, ahol népdalok tucatjait gyűjtötte, és Szolnokon. Kodály Zoltán farkasréti sírhelye, azután a Csitári hegyek, Galánta és Nagyszombat. Utóbbiról 2012-ben, amikor a kórus ott járt, krónikásuk joggal jegyezte föl: [Kodály] „Tanár Úrra emlékező táblát nem találtunk.” (114. o.) Am 2017 óta már nem ez a helyzet (eppur si muove): ha nem is az egykori gimnázium épületén, amelynek falai között tanult, és nem is utcafronton, de mégiscsak van a városban emléktáblája a Mesternek.

Az iménti példa mutatja, valódi történelemkönyv ez a kötet. Lapjain egyre-másra rejtett kincsekre bukkanunk. Közéjük tartozik néhány fontos, ám egyelőre kevésbé ismert kompozíció, Ránki György, Szőnyi Erzsébet, a belga Dominique Cosaert műhelyéből.

Ránki György: *Zsoltár gyermekhangra* című, 1987-es ősbemutatója után sokáig félretett, ünnepélyes-himnikus Babits-megzenésítése a Kodály Kórus jóvoltából 2014-ben kelt új életre és azóta többször is műsorra került.

Szőnyi Erzsébet *Elszánt könyörgés*-kánonja ahhoz a Kodály és Bárdos nevével fémjelzett hagyományhoz kapcsolódik, amely súlyos nemzeti-közösségi és/vagy egzisztenciális tartalmakat fogalmaz meg ebben a műformában (*Forr a világ; Boldogasszony, kérve kérünk; Istené az áldás*); Szőnyi műhelyében is ekként találkozunk vele már korábban (*Demokrácia; 122. zsoltár*). Az *Elszánt könyörgés* a bencés Korzenszky Richárd szövegére készült (2014), hangversenyteremben a Kodály Kórus műsorán szólalt meg elsőként, 2019-ben. (A bemutató előzményeiről is szól B. Horváth Andrea írása, a Márkusné Natter-Nád Klára által szerkesztett és nemrégiben megjelent *Szőnyi Erzsébet emlékére* című kötet lapjain. Ugyanezen kötet 108. oldaláról tudjuk viszont, hogy az *izraeli biciniumok* nyolc darabját énekelte a Biller István vezette Budafoki Kamarakórus 1994-ben a Régi Zeneakadémián, eszerint a *25 éve együtt 207–208.* oldalán budapesti bemutatóként jelzett 2019. évi előadásaik valójában nem *bemutatók*, sokkal inkább *újrafelfedezések*.)

Dominique Cosaert felől a világhálón tudhatunk meg néhány adatot. Az 1959-es születésű zeneszerző-karnagy 1988-ban elnyert ösztöndíjjal a budapesti Zeneakadémián Ugrin Gábornál is tanult. 2006-ban pedig – olvassuk most már az emlékkönyv lapjain – a brüsszeli magyar közösség számára, nőikari *Requiemet* komponált a magyar 1956 emlékére. Az idejében elkészült tételeket (nem mind készült el időre) 2006. október 23-án, az 50. évforduló alkalmából rendezett brüsszeli központi megemlékezésen mutatta a Kodály Kórus. A háttérben felfejtendő összefüggések, megrendítő ellentmondások jelennek. Hogy íme, mi mindent tanulhatott, a vezénylésen kívül, Ugrin Gábertól a zeneszerző. Hogy mennyire különböző volt 2006-ban Brüsszel és Budapest ezerkilencszázötvenhatja.

Még egy rejtett kincs: Szőnyi Erzsébet levelének fakszimiléje (173. o.). „*Drága Andrea! Tegnap lélekben Veletek voltam, abban a templomban, amelyhez sok szép emlék fűz, hosszú lenne itt leírni. (...)*” Ez a pár szó egy darabka hermetikus zenetörténet. A levél tanúsága szerint Szőnyi Erzsébet meghívást kapott az Andor Ilona Baráti Társaság által rendezett és az óbudai Szentháromság templomban megtartott Kodály-hangversenyre, 2017. október elsejére. Rá jellemző módon már a koncert másnapján írásban reagált a meghívásra. Mi minden fűzi a zeneszerzőt az óbudai Szentháromság-templomhoz? Ősbemutatók: *Két himnusz a Szentháromsághoz*, melyekkel az egyházközség birtokba vette újonnan épült – még fél nem szentelt – templomát (1983); *Motetta a Lélekről*, amely a templom felszentelésére (1984) íródott; a Szent Erzsébet-mise *Gloria*-tétele, amely ugyanott szólalt meg első ízben (1985), beillesztve a mise többi, korábban és másik egyházközség (az Erzsébetvárosi Szent Erzsébet templom)

számára ajánlott tételsorába; az óbudai egyházközség alapításának hatvanadik évfordulójára (2006) komponált *Benedictus sit* offertórium. Tovább sorolhatók azután a zeneszerző más, régebbi műveinek óbudai előadásai, többek között a keletkezési ideje szerint korai (1946-os) ámde megfogalmazásában érett, gregoriánszerű dallamosságból nagyívű ariosóvá bontakozó, két oktávot bejáró *Puer natus* szólómotettáé, amely tétel igazán méltó a nőikarok figyelmére is! Sorolhatók egykori zeneakadémiai növendékei is: Áchim Erzsébet, a *Motetta* ősbemutatójának orgonistája (a zeneszerző ajánlotta őt az igényes feladatra), Horváth Jerne, a *Benedictus sit* karnagya (akit bizonyára egykori tanára orientált az óbudai templom énekkara felé), az egyházközség képviselőtestületéhez családja révén kötődő Németh Veronika, a *Puer natus* első ottani szólistája, és többen mások, régi személyes ismerősei – hogy csak röviden érintsük, amit „hosszú lenne itt leírni.” A *Puer natus* egyébként Óbudáról indulva nagy utat járt be, egyik óbudai énekes – utóbb a Nemzeti Énekkar tagja – előadta többek között 2019. december 18-án és 19-én, a Nemzeti Énekkar budapesti és kaposvári hangversenyén. Talán – Isten akaratából – az utolsó hangok, amelyek szerzőjük életében megszólaltak, miután Szőnyi Erzsébet néhány nap múlva, Aprószentek napján elhunyt.

Ennyi minden – és még sok egyéb is – rejlik a 25 éves emlékkönyvbe foglalt „időutazás”-ban (4. o.). Idézett levelének folytatásában megfogalmazza Szőnyi Erzsébet annak a misszióknak a jelentőségét, amelyet B. Horváth Andrea és a Baráti Társaság Kodály Kórusa teljesít: „*Minden tiszteletet megérdemelsz azért, ahogy ápolod áldott emlékü Andor Ilonka örökségét, szellemét, értékeit, művészetét. Megérdemli, de kell valaki, aki ezt felmutassa.*”

A Kodály Kórus, Andor Ilona áldott örökségét felmutatva, maga is a magyar kultúra örökségét gazdagítja. Erről tanúskodik ez a könyv.

(25 éve együtt. Az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusának emlékei írásban és képekben, a teljesség igénye nélkül. Szerkesztette B. Horváth Andrea. Budapest, Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa Egyesület, 2020.)

Köteles György

Az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa jubileumikoncerttel egybekötött könyvbemutatót tartott november 19-én a Fészek Művész Klub dísztermében. A 25 év összegyűjtött emlékeit bemutató könyv és a jubileumi koncert, mint sok más esetben is a pandémia miatt egy évet késett.

Szerk.

FOTÓK:
HERZOG FERENC
ÉS
ECSEDI IRÉN

Megemlékezések névadónkól a kerek évforduló kapujában

KECSKEMÉT

Kedves Zenebarátok!

A Magyar Kodály Társaság Kecskeméti tagcsoportja „Örökségünk” címmel egy izgalmas népzenei kalandozásra hívja Önöket, a 139 évvel ezelőtt született **Kodály Zoltán** tiszteletére rendezett hangverseny keretében, **2021. december 15-én, szerdán, 19 órakor a Református Újkollégiumba.**

Fellép **Csik János és a Hegedűs Együttes**; közreműködik: **Barcza Zsolt, Szabó-Kocsis Zsuzsanna és Vadas László.**

A középpontban Kodály népzenei gyűjtései szerepelnek.

Beszédet mond: **Mikulás Ferenc**, a Kecskemétfilm Kft. ügyvezető igazgatója. A hangverseny regisztrációhoz kötött, mivel max. 80, védettségi igazolvánnyal rendelkező személy vehet részt rajta. Regisztrálni személyenként, név és e-mail cím megadásával az alábbi linken lehet: <http://web.kjmk.hu/kjmk/kodaly/emlekmusor.aspx>

A koncerten az orrot és száját eltakaró maszk használata kötelező!
Megértésüket köszönjük! Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Üdvözlettel:
MKT Kecskeméti
Tagcsoportja

Dec. 16-án **SZEGEDEN** a Dóm melletti árkádsor Kodály emlékművét – mint minden esztendőben – idén is megkoszorúzzuk a szegedi tagcsoport nevében.

Rozgonyi Éva

NYÍREGYHÁZÁN a pandémia miatt elmaradt a hangverseny.

BUDAPEST

Cím: 1064 Budapest, Városmegy u. 33.
Adószám: 1994037-1-02
GYF Bevitel: 01704016-20033338

Honlap: www.m-kodalytarsasag.hu
Email: magyar.kodaly@kormail.com
Telefon: +36-1-3121-802

Magyar Kodály Társaság
Alapítás 1973

MEGHÍVÓ

A KODÁLY ZOLTÁN SZÜLETÉSÉNEK 139. ÉVFORDULÓJA
ALKALMÁBÓL TARTANDÓ KOSZORÚZÁSRA ÉS MEGEMLEKEZÉSRE

2021. december 16-án, csütörtökön, 15 órakor
a Kodály Zoltán egykori lakóhelyénél
- Kodály Körönd 1. (Andrássy út 87-89. sz.) házon - elhelyezett
emléktáblát koszorúzzuk meg.

A koszorúzást követően a Kodály Zoltán Emlékmúzeum
előadótermében Kodály-könyvbemutatóval emlékezünk
névadónkra:

Bereczky János - Domokos Mária - Olsvai Imre
- Paksa Katalin - Szalay Olga:
Kodály Zoltán népdalfeldolgozásainak dallam- és szövegforrásai c.
könyvének magyar és angol nyelven megjelent, bővített új kiadását
(MTA Zenetudományi Intézet, 2019.)
Dr. Szalay Olga népzenekutató,
a Magyar Kodály Társaság társelnöke mutatja be.

Zenei közreműködők: Szalay Fatima és Félégyházi Miklós (ének) és
a „Hegymeggett” zenekar

A könyv a rendezvényen korlátozott mennyiségben, kedvezményes
áron lesz hozzáférhető

Az épületben **MASZK** használata kötelező!

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!
Részvételi szándékát a fenti jelzett e-mail címen vagy telefonon
szíveskedjék jelezni december 15. (szerda) délig.

A születésnap koradélutánján a megszokott menetrend szerint a Kodály Köröndön gyülekeztek a Kodály koszorúzás résztvevői, azok akiket nem tántorít el semmilyen tiltás, a megemlékezést mindig megtartják. B. Horváth Andrea köszöntése után a koszorúzás alatt közösen elénekeltük A csitári hegyek alatt és az Erdő mellett estvéledtem népdalokat. A tavalyi évhez képest már a múzeumba is bemehettünk és dr. Szalay Olga értő könyvbemutatóját is végig hallgathattuk. Ehhez élő zenei és igen élvezetes előadást is kaptunk. Ami még hiányzott, a kötetlen beszélgetés amit megszoktunk a délután befejezéséeként. Bízunk abban, hogy egy év múlva visszatér a már bevált forgatókönyv és a kerek évfordulón úgy emlékezhetünk, ahogy ezt sok éve már megszoktuk.

A képeket köszönjük Mindszenti Zsuzsannának és Birinyi Józsefnek.

Szerk.

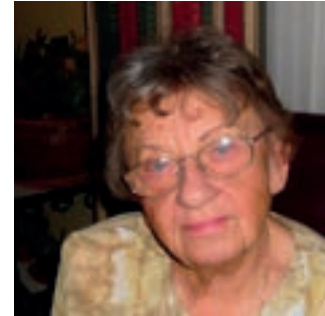

„Nem sokaság...”

BÚCSÚZUNK

Falus Tamásné emlékére

Mezőtúron született 1927. december 24-én – elhunyt Budapesten 2021 november 15-én, életének 94. évében.

Falus Tamásné Túri Ágnes általános iskolai énektanár, karvezető. Tanulmányait 1948-49-ig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán zongora szakon Reschofsky Sándornál kezdte, az Állami Zenekonzervatóriumban Máthé Miklós-nénál folytatta. 1953-tól a Pedagógiai Főiskola éne-zene szakát végezte, a Népművelődési Intézetben Párkay István

növendékeként felsőfokú karnagyképzőt végzett.

1955-től tanított a XXI. kerületi Dózsa György Általános Iskolában, majd 1957-75-ig a VIII. kerületi Vajda Péter u-i Általános Iskola énektanára, ahol 1963-ban megszervezte az éneke-zene tagozatot. Vezette a Ganz Mávag „Cérnahang gyermekkarát”, majd a Vasutas Szakszervezet Ifjúsági Kamarakórus vezetője.

1975-84-ig az Országos Pedagógiai Intézet főelőadója, majd főmunkatársa. Ez idő alatt aktív munkakapcsolatban volt a Tankönyvkiadóval, ahol ezekben az években jelentek meg az új – pályázat alapján – elindított tankönyv sorozat általános iskola tankönyvei. Folyamatosan 1-8-ig osztályig. Valamint a Szabó Helga: Az általános iskola szakosított tantervé – osztályaira készült tankönyvei. Ezeknek a „Bírálói” sorában *Falus Tamásné* az OPI főmunkatársa valamennyiben résztvett.

Állandó kapcsolatot tartott a főváros, és országos szinten az általános iskolákkal. Szervezett iskola-látogatásokat, szakmai előadásokat. Közvetlen kapcsolatban volt, abban az időben jól működő szakfelügyelői hálózattal. Sok gyakorlati tapasztalatot érvényesített a munkájában. Azokban az években készült tantervek, iskolai segédkönyvek szerkesztője. Szerteágazó tevékenysége, segítőkész egyénisége sok énektanár kollégájának munkáját segítette. 1985-től mint nyugdíjas munkatárs még évekig folytatta munkáját. – A Magyar Kodály Társaság alapító tagja volt.

Nyugodjék békében!

Budapest, 2021. december 2.

dr. Márkusné Natter-Nád Klára

Munkásságuk példaként szolgál, nyugodjanak békében!

Magyar Kodály Társaság
Alapítva 1978

FELHÍVÁS

„ÖRVENDJEN AZ EGÉSZ VILÁG!”
(Kodály Zoltán)

II. Országos Kodály Zoltán Műveltségi Vetélkedő a zeneszerző születésének 140. és halálának 55. évfordulója tiszteletére a Megyei Jogú Városok Általános Iskolái és Alapfokú Művészeti Iskolái részvételével

Kodály Zoltán születésének 140. és halálának 55. évfordulója 2022-ben kiemelt ünnepi esemény lesz Magyarországon, valamint a világ számos Kodály intézetében és a Kodály-koncepció elvei alapján működő iskolákban. A Kodály-emlékév méltó lehetőséget kínál a világhíró zeneszerző, zenepedagógus és zeneszerző munkásságának felidézésére, bemutatására az ifjúság körében is.

A bicentenárium alkalmából felhívással fordulunk a Megyei Jogú Városok Tanközségeinek vezetőihez, hogy a nemcsak eredményezést támogatják, hanem közreműködésükkel segítség a műveltségi játékok meghirdetését, ezáltal aktivizálják térségük zenepedagógusait a részvételre.

A versenyjellegű országos műveltségi játék fővédnökei: Kodály Zoltáné Pécsely Sarolta énekművész, Fekete Péter az Emberi Erőforrások Minisztériumának kulturális felelős államtitkára, Dr. Aradskai András országgyűlési képviselő, védnökei: Kertész Anikó Liszt-díjas címzetes egyetemi docens, a Magyar Kodály Társaság elnöke, Dr. Nemes László Norbert Baniák Párizsoty díjas egyetemi tanár, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézete igazgatója.

Magyar Kodály Társaság
Alapítva 1978

A résztvevők köre:

A Megyei Jogú Városok általános iskolái és az alapfokú művészeti iskolák 2021/2022-es tanévben 5-8. osztályos életkori tanulójának maximum 6 fős tanulócsoportjai. Intézményenként több csapat is nevezhet.

Jelentkezés:

A felhívást követően a mellékelt jelentkezési lap kitöltésével lehetséges, melynek visszaküldési határideje 2021. november 20.

A játék menete:

- **1. forduló** – Megyei Jogú Városi döntők, mely a szakmai koordinátorok segítségével helyi meghirdetésben és szervezésben történik.

Továbbjutó csapatok száma városonként egy.

A játék szervezési időtartama: 2022. január 3. – 2022. február 31.

- **2. forduló** – Területi döntők Érd városában. A játékokban a Megyei Jogú Városok (MJV) egy-egy intézményi csapata vehet részt.

Területi megoszlás:

- Nyugat-Magyarország 8 MJV 1-1 csapata
- Közép-Magyarország 7 MJV 1-1 csapata
- Kelet-Magyarország 8 MJV 1-1 csapata

Továbbjutó csapatok száma területenként egy.

Időpontjai: 2022. április 8. (péntek délután) és 09. (szombat délután és délután)

Az országos döntőkhöz való bejegyzésüket 10 diák és egy felkészítő tanár a szervezők biztosságuk.

Magyar Kodály Társaság
Alapítva 1978

- **3. forduló – Országos döntő Budapesten.** A döntő játékon a Területi döntők egy-egy győztes csapata és a három legnagyobb öszpontosítmot elért csoport versenyezhet. Összesen hat csapat játéka.

Időpontja: 2022. május 21. (szombat délelőtt)

Felkészülés, szervezés:

A jelentkezési határidő lejártá után (2021. november 20.) a vetélkedőt előző fordulóban szervező városok szakmai koordinátorai 2021. december 1-ig kapják meg a felkészülést segítő szöveget és a hanganyagot, melyeket továbbítanak a játéks jelentkező iskolák tanárainak. Ezt követően a koordinátorok az általuk választott időpontban (2022. január 3. – 2022. február 31.) és helyszínen megszervezik és lebonyolítják a városi játékokat, melyhez biztosítják a háromtagú zsűrit.

A fordulók ismeret- és hanganyagát a rendező szerv a játékokban résztvevőknek folyamatosan küldi. A szervező intézmény – az Érdi Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola – a zsűri számára is megküldi az értékelést segítő szakmai anyagokat.

A szervező intézmény biztosítja a városi játékok megvalósításához szükséges pénzügyi fedezetet.

A verseny díjazása: Értékes tárgyjutalmak

Rendező szerv:

Magyar Kodály Társaság, Érdi Tankerületi Központ, Érdi Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola

Kommunikációs vezető:

Kernéza Ámilia Liszt-díjas címzetes egyetemi docens, a Magyar Kodály Társaság elnöke

Programmenedzser:

Maitz Ferenc az Érdi Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola intézményvezetője

Szakmai felelős:

Ráplai Györgyi Artisjus-díjas zenepedagógus, karnagy, intézményvezető-helyettes

Magyar Kodály Társaság
Alapítva 1978

Támogatók:

Magyar Kodály Társaság

Érdi Tankerületi Központ

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Intézete

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége

Érdi Városi Televízió és Újság

Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola Tanterületi és Szülői Munkaközössége

Sikeres felkészülést és jó játékokat kívánva várjuk Önöket 2022-ben
Pest megye Érd városában és a fővárosban!

Érd, 2021. október 20.

Kernéza Ámilia
Magyar Kodály Társaság
elnöke

Rigó Katalin
Érdi Tankerületi Központ
igazgató

Maitz Ferenc
Érdi Kőrösi Csoma Sándor
Általános Iskola intézményvezető

Rövid Hírek

- ♫ szeptember 6. – Kodály nyomában Ittzés Kata könyvbemutatója Nyíregyházán.
- ♫ szeptember 25. – 50 éve a koncertpódiumon – Dombóvári János hangversenye.
- ♫ október 20. – 71 éves a kecskeméti Kodály Iskola, koncerttel emlékeztek.
- ♫ október 17. – az Országos Széchenyi Könyvtár 50 éves jubileumi hangversenye.
- ♫ október 29. – az Alapfokú Zeneiskola Ajkán Kocsár Miklós nevét vette fel.
- ♫ november 20. – koncert Pécssett Tillai Aurél tiszteletére.
- ♫ december 10. – Ádám Jenő konferencia Életmű hat szólamban címmel Budapesten.

Várjuk olvasóink, tagtársaink leveleit a Kodály szellemében történt megmozdulásokról, eredményekről és gondolatokról egyaránt a következő e-mail címre:

brehorv@gmail.com

*Köszönetet mondunk mindazoknak
akik az elmúlt évi személyi adójuk 1%-át
Társaságunknak juttatták.
Tisztelettel kérjük a Magyar Kodály Társaság
tagjait, barátait és pártolóit,
hogy jövedelemadójuk 1%-ával a továbbiakban
is támogassák Társaságunk munkáját.
Az elmaradt tagdíjat szíveskedjenek
a Társaság működésének érdekében befizetni.*

Adószámunk: 19040437-1-42

*A Magyar Kodály Társaság
tagjainak és barátainak
boldog, békés Karácsonyi ünnepeket
és eredményes, covid mentes –
jó egészségben töltendő
Új esztendőt kívánunk!*

139 ÉVE SZÜLETETT KODÁLY ZOLTÁN

MAGYAR KÓRUSOK NAPJA

Az Aurin Leánykar és a
Kecskeméti Énekes Kör
hangversenye a
Szent Miklós templomban
2021 december 13-án este 6:00 órakor
„Kodály Zoltán kórusműveiből”

Nagyszalontai köszöntő

Gergely-járás

Villó

A 150. genfi zsoltár

Lenygel László

Az Aurin Leánykart Durányik László vezényli

Adventi ének

Mohács(Kisfaludy Károly verse)

Balassi Bálint elfelejtett éneke(Gazdag Erzsébet verse)

Jóvel Szentlélek Úristen

Esti dal

A Kecskeméti Énekes Kört Erdei Péter vezényli

A belépés díjlan

szíves adományokkal az együttesek köszönettel vesznek.

